

עת רצון AS AN תפלת מנחה

תפלת מנחה has the distinction of being the one prayer that is considered to be recited at an **עת רצון**, a favorable time. It is considered to be recited at an **עת רצון** because of the time of day at which it is recited; i.e. late afternoon. But is that the only reason that **תפלת מנחה** is considered to be recited at an **עת רצון**? Are we to believe that those who recite **תפלת מנחה** at its earliest time are doing anything less than those who recite **תפלת מנחה** at its latest time? Let us begin by looking at the reasons that the late afternoon is considered to be an **עת רצון**.

תורת המנחה פרשת ואתחנן / דרשה סו- ובצהרים גם היא עת רצון שהוא יושב וזן ומפרנס את בריותיו כולם מקרני ראמים ועד ביצי כינים.

The late afternoon is considered an **עת רצון** because by the end of the day, all of G-d's creations have had their hunger satisfied from the food production that G-d built into this world. Another reason:

ערוך השולחן אורה חיים סימן רלב' סעיף א'-רבותינו בעלי התוס' בפסחים [ק"ז.] הקשו למה נקראת תפלה זו מנחה? דאי משום מנחת התמיד והחביתין הלא בתמיד של שחר היה גם כן מנחות אלו? ותרצו דאמרינן בברכות [ו:] דאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, ושמא בשעת הקרבת המנחה נענה, ולכך קרי לה תפלת המנחה שאז היה שעת רצון עכ"ל. ועדיין אינו מובן למה באמת בעת הקרבת מנחה של ערב נענה? ולמה היה אז שעת רצון? והרי גם בשחרית כן הוא! ונראה לי שהעניין כן הוא דידוע שבשעת הקרבת המנחה היו מנסכים נסוך היין, ושרו הלויים בכלי שיר. וזהו בין בתמיד של שחר ובין בתמיד של בין הערבים. ואין לך עת רצון גדול מזה. אלא שבין הערבים הוא יותר עת רצון משום שהמנחה היא בסוף כל העבודות כדאיתא ביומא [ל"ד.] ונמצא שהמנחה של בין הערבים היא העבודה האחרונה של היום, וחביבה ורצויה כמו תפלת נעילה ביום הכיפורים ולכן אז הוא העת רצון.

The late afternoon is considered an **עת רצון** because it is last **עבודה**, service, of the day.

G-d enjoys this service since G-d knows that that we will not be performing another service that day. That explains the significance of the **נעילה** service on **יום כיפור** in that it is the last service of **יום כיפור**.

Perhaps an argument can be made that **תפלת מנחה** is considered as being recited at an **עת רצון** for a reason that is not tied to the time of day. It may be found in the answer to the question: why is this **תפלה** called: **מנחה**? Both **תפלת מעריב** and **תפלת שחרית** are named after the times of day at which they are recited: **שחר** and **ערב**. **תפלת נעילה** is also named after the time of day; **נעילת שער**, the closing of the gates. **תפלת מוסף** is named after the **קרבן מוסף**. The word: **מנחה** does not describe the time of day nor does the word describe an **עבודה** that was performed only in the afternoon. As the **ערוך השולחן** points out above

a מנחה was brought as part of the service of the morning as well as the afternoon in the בית המקדש. Let us look at how the word: מנחה is defined in the תורה. It is defined as: “a gift.” Here are two examples:

בראשית פרק ד', ג' – ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'.
בראשית פרק לב', יד' – וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו:

The word: מנחה when it is used to describe a part of the עבודה in the בית המקדש is also defined as a gift. If the only definition of the word: מנחה is the word: gift, how do we explain the fact that חז"ל named the תפלה that is recited in late afternoon as: מנחה? The answer may be that תפלת מנחה is a gift in the sense that no part of what we recite is unique to תפלת מנחה. An outsider observing how a Jew prays each day might ask: why recite תפלת מנחה when you recited the exact words in תפלת שחרית? Is there חס ושלום a concern that the רבוננו של עולם forgot what you recited in תפלת שחרית? This is a significant challenge to the view that שמונה עשרה represents the formula of שבח, בקשה, and הודאה. The answer to this objection is that תפלת מנחה was enacted for that very reason; to be a duplication of some of what recited in תפלת שחרית but this time as a gift to the רבוננו של עולם, as an offering, as a מנחה. Because תפלת מנחה is viewed as a gift, that is why it is so dear to the רבוננו של עולם and creates an עת רצון.

The premise that only one תפלה each day may have been sufficient is not a novel idea.

The רמב"ם put forth that concept when he held that מדאורייתא only one prayer each day needed to be recited:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א' הלכה א' – מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' א-להיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה. הלכה ב' – ולפיכך נשים ועבדים חייבין בתפלה לפי שהיא מצות עשה שלא הזמן גרמא אלא חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואחר כך גותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו.

Consider also that חז"ל may have faced resistance in instituting the practice to recite שמונה עשרה three times each day. Calling the second תפלה of the day a gift may have made the practice of reciting תפלת מנחה easier for the general population to accept. Noone would turn down the opportunity to offer a gift to the רבוננו של עולם. This concept may explain the following גמרא:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ו', עמ' ב' – ואמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני, ענני שתרד אש מן השמים, וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם.

TRANSLATION OF SOURCES

סו-דרשה / תורת המנחה פרשת ואתחנן / דרשה סו -The afternoon is also a favorable time because it is the time at which G-d sits and feeds all of his creations from the largest of animals to the smallest.

א'סעיף -Our ancestors, the Ba'Alai Tosafos, in Maseches Pesachim, Daf 107a ask: why is the afternoon prayer called: Mincha? If it is because of the offering that is made with the afternoon Korban Tamid, is it not true that the same service is performed with the morning Korban Tamid? They answered that we learned in Maseches Brachos Daf 6b that Eliyahou Ha'Navi was not answered until the time for Tefilas Mincha and perhaps it was at the time that he offered the Mincha offering and so Chazal named the afternoon Tefila Mincha because that is a favorable time of day. That is the end of Tosafos' comment. Honestly it is still not clear why Eliyahou Ha'Navi was answered at the time of the Mincha offering in the afternoon service and why is that moment an auspicious time. Is not Schacharis a similar moment of the day? It appears to me that the answer lies in how the afternoon service was performed. They would perform a wine libation and the Leviim sang while being accompanied by musical instruments. That marks the difference between the Korban Tamid of the morning and the Korban Tamid of the afternoon. There is no more favorable time than that. Furthermore the afternoon is a more favorable time because the Mincha offering in the afternoon marks the end of the daily service in the Beis Hamikdash as we learned in Maseches Yuma Daf 34a. Because it is the last service of the day, it is dear to G-d like Tefilas NeiLah on Yom Kippur and that is why it is favorable time of day.

ג'נ' -After a period of time, Kayin brought from the fruits of the earth a gift to G-d.

יד -He slept there that night and he prepared from what he had on hand a gift for Esau his brother.

א'הלכה -It is a positive commandment to pray each day as it is written: And you shall serve your G-d. From the oral transmission of Jewish Law we learn that the word serve in that context represents prayer, as it is written: and you shall serve G-d with all your heart. Our Sages asked: what is service of the heart? They responded: it is prayer. The Torah does not provide for a specific number of prayers to be recited each day nor does it provide for the wording of the prayers nor the time at which they should be recited.

ב'הלכה -Therefore, women and servants are required to perform the mitzvah of Tefila because it is not a time bound Mitzvah. This is the requirement of the Mitzvah: that a

person include in his prayer words of praise to G-d, then his requests to G-d and then praise and thanksgiving for the goodness that G-d bestows upon him. Each person prays as best as he can.

ב' עמ' ב' Rav Helbo further said in the name of Rav Huna:
A man should always take special care about the afternoon-prayer. For even Elijah was favorably heard only while offering his afternoon-prayer. For it is said: And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near and said . . . Hear me, O Lord, hear me. 'Hear me', that the fire may descend from heaven, and 'hear me', that they may not say it is the work of sorcery.

תפלת מנחה OF שמונה עשרה THE SHORT

That תפלת מנחה was viewed as a "gift" is supported by the fact that we find within Rabbinic literature examples of short versions of תפלת מנחה being recited:

בית יוסף אורח חיים סימן רלד-ומתפללין שמונה עשרה ושליח ציבור מחזיר התפלה כדרך שעושיין בשחרית. כן כתב גם כן הרמב"ם בפ"ט מהלכות תפלה (שם) וכן נוהגים האשכנזים וכן כתב הכל בו (סי' כז הל' תפלת מנחה) שצריך להחזיר התפלה כמו בשחרית אם לא על ידי הדחק. אבל הספרדים אין נוהגים לחזור שליח ציבור התפלה במנחה אלא מתפלל שליח ציבור עם הציבור בקול רם ואומר קדושה וברכת אתה קדוש ואח"כ אומר האמצעיות בלחש עם הציבור ומתחיל רצה בקול רם וגומר תפלתו בקול רם. ומנהג האשכנזים הוא הנכון וכן הנהיגו חכמים שבדור שלפנינו בצפת תוב"ב וגזרו נידוי לעובר על תקנתם:

A defense of the Sephardic custom was made by Rabbi Yichya ben Joseph Tzalach (Maharitz), the Rabbi and head of the Rabbinic court of Sana, the capital of Yemen, during the eighteenth century:

שו"ת פעולת צדיק חלק ג סימן קלז-המנהג ברוב בתי כנסיות בכאן להתפלל מנחה תפלה אחד כדי שלא יצטרכו לחזור התפלה בשביל הקדושה אפי' שהזמן מרווח וכן נוהגין במנחת שבת ג"כ. גם במוסף שבת כשהאריכו הציבור תפלתם מתפללים תפלת מוסף יחד הם והש"צ מטעם שלבם פונה לצאת ואין מכוונים דעתם היטב וכמו שכבר כתבנו לעיל משם הרלנ"ח בתשו'. ולהיות כי שמעתי קצת מהסמים [י"ג מהססים] בזה לפי שראו בב"י סס"י רל"ד שכ' וז"ל על מ"ש הטור ומתפללין שמונה עשרה ומחזיר ש"צ התפלה כדרך שעשה בשחרית. וכ' הב"י כ"כ הרמב"ם בפ"ט מה' תפלה וכן נוהגים האשכנזים וכ"כ הכל בו שצריך להחזיר התפלה במנחה כמו בשחרית אם לא ע"י הדחק, אבל הספרדים אין נוהגין לחזור ש"צ התפלה, אלא מתפלל ש"צ עם הציבור בקול רם ואומר קדושה וברכת אתה קדוש ואח"כ אומר האמצעיות בלחש עם הציבור ומתחיל רצה בקול רם וגומר תפלתו בקול רם. ומנהג האשכנזים הוא הנכון וכן הנהיגו חכמים שבדור שלפנינו בצפת תוב"ב וגזרו נידוי לעובר על תקנתם עכ"ל הב"י.

והדבר פשוט שאם גזרו חכמי הדור לא גזרו אלא בקהלם ואין קהלות אחרות מחוייבי" ליכנס בגזרתם וכמ"ש הרמב"ם בהקדמת חיבור היד החזקה וז"ל: חכם שאסר או גזר על דבר בעירו אין עיירות אחרות חייבים לקיים גזירתו ע"ש. ודבר זה חלילה שנעלם מעיני כבודו של מר"ן הב"י דכל רז לא אנים ליה דלכך באו"ח בריש סי' קכ"ד כ' וז"ל: כ' הכלבו ש"ץ שנכנס לבהכ"נ ומצא ציבור שהתפללו בלחש והוא צריך לעבור לפני התיבה מתפלל בקול רם לצבור והוא צריך לחזור ולהתפלל בלחש. לאחרים מוציא, לעצמו לא כל שכן! ואין בזה לומר כל המשמיע קולו כיון דע"י הדחק הוא עושה אין בזה משום קטני אמנה עכ"ל. ועכשו נהגו ברוב המקומות להתפלל לכתחלה ש"צ תפלת המנחה בקול רם כדי שיענו קדושה אחריו ולא יצטרך לחזור ולהתפלל בקול רם עכ"ל הב"י. הנה דלפי מ"ש הכל בו כיון דע"י הדחק הוא עושה כן כ' הב"י דנהגו להתפלל לכתחלה ש"צ וכו'. הכוונה לומר דבלא דוחק

עושים כן כדי לענות קדושה וכיון דבשביל קדושה עושים כן תו לא שייך לומר בזה מקטני אמנה ומענה חזקה היא דוק.

In סדר חיבור הברכות, we see that a different method of shortening תפלת מנחה; i.e. by reciting מעין שמונה עשרה:

וכשיגיע זמן המנחה בחול . . . ופותח החן ואומר ברוך אתה ה' . . . קונה שמים וארץ ואומר מעין שמונה עשרה . . .)

ברוך אתה ה' מגן אברהם	אדון למענך עוזרנו וגוננו
ברוך אתה ה' מחיה המתים	ברעיפת טל, (בחורף) בגבורות גשם החיינו
ברוך אתה ה' הא- הקדוש	גודלך יתקדש בנו
ברוך אתה ה' חונן הדעת	דיעה וחכמה מפיך למדינו
ברוך אתה ה' רוצה בתשובה	הדור אליך השיבינו
ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח	ומחה כעב פשעינו
ברוך אתה ה' גואל ישראל	זרו זמן קץ גאולתינו
ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל	התל מכאובי לבנו
ברוך אתה ה' מברך השנים	טוב טלליך וגשמך ינובבו ויתברכו שנותינו
ברוך אתה ה' מקבץ נדחי עמו ישראל	יאתיו מקצות פוזרינו
ברוך אתה ה' מלך אוהב צדקה ומשפט	כשופטיך תכריע צדקינו
ברוך אתה ה' שובר אויבים ומכניע זדים	להבהב דחה כל אויבינו וצרינו
ברוך אתה ה' משען ומבטח לצדיקים	מעוז ומנום משען ומבטח היה לנו
ברוך אתה ה' בונה ירושלים אמן	נעלוז בבנין קרית נגידינו

(את צמח דוד מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתיך כי לישועתך קוינו כל היום. ברוך אתה ה' מצמיח קרן ישועה)

ברוך אתה ה' שומע תפלה	שא נא שיח פילולינו
ברוך אתה ה' שאותך לבדך ביראה נעבוד	עולות כאז רצה נא שיח שפתותינו
ברוך אתה ה' אשר מעולם על הסדיך ורחמיך	(מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' אלקינו ואלקי אבותינו על טובותינו אשר מעולם על הסדיך ורחמיך אשר מימי קדם)
ברוך אתה ה' הטוב שמך ולך נאה להודות	פדותינו תחיש ונודה לך מטיבינו
ברוך אתה ה' עושה השלום	צורינו קדושינו רוב שלום תעטרינו

Abraham I. Schechter on page 103 of his P.H.D. disseration entitled: Studies in Jewish Liturgy, makes the following point concerning this shortened version of שמונה עשרה:

The Palestinian origin of this text cannot be doubted. It is a short 'Amidah, a מעין שמונה עשרה, in which, following Rab's interpretation of R. Joshua's י"ח (b. Berakot, 29a, and Yer. Berakot IV, 3, and 8a) all eighteen benedictions, including the ג' ברכות ראשונות וג' אחרונות, were shortened. Such a a short 'Amidah was permissible, whenever necessity demanded. In Italy, and perhaps even in Palestine, this 'Amidah was recited daily at Mincha.

TRANSLATION OF SOURCES

בית יוסף אורה חיים סימן רלד' -At Mincha, we recite Shemona Esrei and the prayer leader repeats Shemona Esrei as he does in Schacharis. That is what the Rambam wrote in the 9th chapter of Hilchos Tefila. That is how the Ashkenazim conduct themselves and so wrote the Kol Bo that it is necessary to repeat Shemona Esrei as we do in Schacharis unless there are extenuating circumstances. However the Sephardim do not follow the practice of having the prayer leader repeating Shemona Esrei at Mincha. Instead the prayer leader recites Shemona Esrei out loud while the congregation recites the silent Shemona Esrei up to Kedushah and then recites the Bracha of Ata Kadosh. He then recites the middle Brachos silently along with the congregation. He then begins to recite out loud again from the Bracha of Ritzei until the end of Shemona Esrei. The practice of the Ashkenazim is correct. That is how the Sages of our generation conducted themselves in Zfat. In fact they declared a ban on anyone who did not follow the practice.

שו"ת פעולת צדיק חלק ג' סימן קלז' -The practice in the majority of synagogues here (in Yemen) was that at Mincha, the Prayer leader and the congregation recited Shemona Esrei together so that it became unnecessary to repeat Shemona Esrei just to be able to recite Kedushah. This practice was followed even when there was time. This also was the practice for Mincha on Shabbat. Concerning Shemona Esrei of Mussaf on Shabbat, on occasion they would follow the practice of the Prayer leader and congregation reciting Shemona Esrei simultaneously particularly when the service was taking a long time. They were concerned that at that stage of the services the focus of the congregants was on being finished. Since the congregants were thinking about leaving, they were no longer concentrating on their prayers. I heard that some were growing hesitant about the practice based on what they read in the Beis Yossef Siman 134, where he quotes the position of the Tur about the prayer leader repeating Shemona Esrei at Mincha in the same manner as he does at Schacharis. The Beis Yossef further wrote that it was also the opinion of the Rambam and the practice of the Ashkenazim and the Kol Bo that the prayer leader should repeat Shemona Esrei at Mincha like he does at Schacharis unless circumstances do not allow for it. But the Sephardim do not have the practice of the prayer leader repeating Shemona Esrei at Mincha. Instead the prayer leader recites Shemona Esrei out loud up to Kedushah and the the Bracha of Ata Kadosh while the congregation recites the words silently. The prayer leader then recites the middle Brachos silently at the same time as the congregation recites them silently and then he recites from Ritzei to the end of Shemona Esrei out loud. The practice of the ashkenazim is correct. That is how the Sages in Zfat conducted themselves in our generation and declared a ban on anyone who did not follow that practice. Those are the words of the Beis Yossef.

This is my response: simply put, when the sages of a generation enacted a practice, they did so only for their congregation. Other congregations were not required to adopt their practices as the Rambam wrote in his introduction to his book: Ha'Yad Ha'Chazaka and this is what he wrote: concerning a sage who permitted or prohibited a matter in his city, other cities were not required to abide by his ruling. I do not mean in any way to dishonor the Beis Yossef for whom no part of Jewish study was unknown. However, consider what he wrote in Orach Chaim Siman 124: the Kol Bo wrote that a prayer leader who comes into synagogue and finds that the congregation is

already reciting the silent Shemona Esrei and he is needed to come forward and to read the Shemona Esrei out loud, he does not have to repeat the Shemona Esrei silently after reading it out loud. The reason for that practice is: if he is able to help others fulfill the Mitzvah of reciting Shemona Esrei, does he not cause himself to fulfill the Mitzvah? One should not say that only under those circumstance can the prayer leader recite the words out loud. Many follow the practice that Shemona Esrei is read out loud by the prayer leader while the congregation reads it silently so that it is not necessary to repeat Shemona Esrei only in order to recite Kedushah. It would appear that the Kol Bo meant to limit the practice to only extenuating circumstances. However one can say that it was done primarily so that Kedushah is recited together. If it is because of Kedushah it is no longer necessary to have the practice limited to extenuating circumstances. Since it has been our custom for awhile, it is proper to continue it.

עשרה-סדר חיבור הברכות מעין שמונה עשרה-When the time arrives to recite the Mincha service during the week . . . the prayer leader begins by saying: Baruch Ata Hashem . . . Konaih Shamayim V'Aretz and then says an abbreviated form of Shemona Esrei:

אדון למענך עוזרנו וגונננו-Master, for Your sake, help us and defend us;

ברעיפת טל, (בחורף) בגבורות גשם החיינו-With the trickling of dew, (in winter) with the pouring of rain, keep us alive;

גודלך יתקדש בנו-Your greatness should inspire us to holiness;

דיעה וחכמה מפך למדינו-Knowledge and insight from Your mouth teach us;

הדור אליך השיבינו-Adored One, help us return to You;

ומחה כעב פשעינו-Erase the pain that our sins cause us;

זרז זמן קץ גאולתנו-Hurry up the time for our final redemption;

התל מכאובי לבנו-Ease the pain of our hearts;

טוב טלליך וגשמיך ינובבו ויתברכו שנותינו-Your dew and rain are beneficial. They cause us to flourish and they bless our years.

יאתיו מקצות פוזרנו-Although spread over the corners of the world, they will come to serve you;

כשופטיך תכריע צדקינו-As our judge, recognize our innocence;

להבהב דחה כל אויבינו וצרינו-As a gift, thrust aside our enemies and our persecutors;

מעוז ומנום משען ומבטח היה לנו-Be a refuge and shelter to lean on and to depend on;

נעלוז בבנין קרית נגדינו-We will rejoice in the building of the home of our Leader;

שא נא שיה פילולינו-Lift up the words of our prayers;

עולות כאז רצה נא שיה שפתותינו-Like the sacrifices of old accept the expressions of our mouths;

פדותינו תחיש ונודה לך מטיבינו-Our salvation bring on soon and we will acknowledge Your kindness;

צורינו קדושינו רוב שלום תעטרינו-Our Rock, Our Holy One, with a multitude of peace surround us.

פלוג המנחה AND מנחה קטנה, מנחה גדולה

What is the earliest time to recite תפלת מנחה? That question is not easy to answer because the משנה only provides for the latest time to recite מנחה and is silent about the earliest time to recite תפלת מנחה:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' א'-משנה. תפלת השחר עד חצות, רבי יהודה אומר: עד ארבע שעות'. תפלת המנחה עד הערב; רבי יהודה אומר עד פלוג המנחה.

What is the basis for the disagreement concerning the latest time to recite מנחה?

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'-ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב? שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב; רבי יהודה אומר: עד פלוג המנחה, שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלוג המנחה.

Since the latest time to recite תפלת מנחה appears to be based on the deadline for bringing the תמיד של בין הערבים, one would expect that the earliest time to recite תפלת מנחה would be based on the earliest time for bringing the תמיד של בין הערבים:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נח' עמ' א'-משנה. תמיד נשחט בשמונה ומחצה, וקרב בתשעה ומחצה. בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת². חל ערב פסח להיות בערב שבת, נשחט בשש ומחצה, וקרב בשבע ומחצה, והפסח אחריו.

Based on these rules, מנחה גדולה, composed terms to describe three time limits: מנחה קטנה and מנחה גדולה. What is the definition of מנחה גדולה and מנחה קטנה?

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'- ואיזו היא מנחה גדולה? משש שעות ומחצה ולמעלה; ואיזו היא מנחה קטנה? מתשע שעות ומחצה ולמעלה.

The term קרבן תמיד של בין הערבים describes the time at which the קרבן פסח that fell on a Friday. The term מנחה קטנה appears to describe the time when the תמיד של בין הערבים was sacrificed on other days. The words גדולה (long) and קטנה (short) describe the duration of the time period in which תפלת מנחה can be recited. What is the definition of מנחה גדולה?

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'-תא שמע: דתניא, רבי יהודה אומר: פלוג המנחה אחרונה אמרו, והיא אחת עשרה שעות חסר רביע.

If you review the משנה in פסחים quoted above and compare it to the גמרא's definition of

1. How hours are calculated in Halacha is explained in footnote 3 found in the Translation Of Sources.

2. The קרבן פסח and the תמיד של בין הערבים share the fact that both are to be brought at בין הערבים:

שמות פרק יב, ו-והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום להדש הזה ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.

מנחה גדולה, a contradiction becomes apparent. For purposes of defining מנחה גדולה, the גמרא uses as its measure the time when the קרבן תמיד של בין הערבים was slaughtered when ערב פסח fell on a Friday. For purposes of defining מנחה קטנה, the גמרא uses as its measure the time when the daily קרבן תמיד של בין הערבים was sacrificed and not the time that it was slaughtered. A different question is asked in the following גמרא but the answer provided answers our question as well:

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד דף ז טור ב /ה"א— תמן תנינן תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת. רבי ירמיה בעי: הכא את עבד מנחה שתי שעות ומחצה, והכא את עביד מנחה שלש שעות ומחצה? אמר רבי יוסי לא הוקשה תפילת המנחה לתמיד של בין הערבים אלא לקטורת. מה טעם? (תהילים קמ"א, ב') תכון תפילתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב; צא שעה אחת לעיסוקו, ואת עבד מנחה שתי שעות ומחצה.

We can now summarize the sources for the various time limits: מנחה גדולה was set as the earliest time to recite תפלת מנחה based on the definition of בין הערבים that was used to set the time for the slaughtering of the קרבן תמיד של בין הערבים at its earliest time which was when ערב פסח fell on שבת. מנחה קטנה was set as the earliest time to recite תפלת מנחה based on the time to burn the קטורת each day.

The גמרא concludes that all the opinions as to the time to recite מנחה are acceptable:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כז' ע"א—השתא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, דעבד כמר, עבד, ודעבד כמר, עבד.

The upshot is that we take advantage of all the opinions:

שולחן ערוך אורח חיים סימן רל"ג סעיף א'—מי שהתפלל תפלת המנחה לאחר ו' שעות ומחצה ולמעלה, יצא. ועיקר זמנה מ"ט שעות ומחצה ולמעלה עד הלילה לרבנן, ולרבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף י"א שעות חסר רביע. הגה: ומשערים שעות אלו לפי ענין היום, ואם הם היום ארוך משערינן ל"ב שעות והם נקראים שעות זמניות, וכן כל מקום ששיערו חכמים בשעות, משערינן לשעות אלו (רמב"ם בפ"ה המשנה בפ"ק דברכות). שולחן ערוך— ואסיקנא, דעבד כמר, עבד; ודעבד כמר, עבד; והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו, שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה, שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה; ואם עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה, צריך לזוה שלא יתפלל מנחה באותה שעה; ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנחה עד הלילה, אין להתפלל ערבית קודם שקיעת החמה; ואם בדיעבד התפלל תפלת מנחה עד הלילה, אין להתפלל ערבית קודם שקיעת החמה; ואלו נהגו להתפלל תפלת מנחה עד הלילה, אין לו להתפלל מנחה ולמעלה, יצא. ובשעת הדחק, יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה. הגה: ולדידי במדינות אלו נוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה, אין לו להתפלל מנחה אחר כך; ובדיעבד או בשעת הדחק, יצא אם מתפלל מנחה עד הלילה דהיינו עד צאת הכוכבים (בית יוסף בשם אהל מועד ורשא).

TRANSLATION OF SOURCES

'א-תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' א'
Mishna. The latest time to recite Tefilas Schacharis is at half the day. Rabbi Yehuda says: until the end of the fourth hour. The latest time to recite Tefilas Mincha is until the end of the evening. Rabbi Yehudah says: until Plag Ha'Mincha.

'ב-תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'
Why did the Mishna say that the latest time to recite Tefilas Mincha is until the end of the evening? Because the Korban Tamid of the afternoon was sacrificed until the evening. Rabbi Yehudah says: until Ha'Plag Mincha, because the Korban Tamid of the afternoon was sacrificed until Plag Ha'Mincha.

'א-תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נח' עמ' א'
Mishna. The afternoon Tamid sacrifice was slaughtered at the eight and a half hour and was sacrificed at the nine and a half hour. On Erev Pesach, the afternoon Tamid sacrifice was slaughtered at the seven and a half hour and was sacrificed at the eight and a half hour whether Erev Pesach fell on a weekday or on Shabbos. When Erev Pesach fell on a Friday, the afternoon Tamid sacrifice was slaughtered at the six and a half hour and was sacrificed at the seven and a half hour and the Korban Pesach followed immediately thereafter.

'ב-תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'
What is the long Mincha? The one that begins after the six and a half hour. What is the short Mincha? The one that begins after the nine and a half hour.

'ב-תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו' עמ' ב'
Come and learn: A Baraisa: Rabbi Yehudah says: we are talking about the latest Plag Mincha. That occurs at the eleventh hour less a quarter.

'א-תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ד דף ז טור ב' /ה"א
We learned in a Mishna elsewhere: On an ordinary day the afternoon Tamid is slaughtered at eight and a half hours into the day and is offered at nine and a half hours. On Erev Pesach, it is slaughtered at seven and one half hours and is offered at eight and a half hours whether Erev Pesach falls on a weekday or on Shabbat. Rabbi Yirmiya asked a question: here in the Baraisa you make the time for Mincha a span of two and a half hours whereas in the Mishna in Pesachim you make the time for Mincha a span of three and a half hours? Rabbi Yose says: The Mincha prayer is not compared to the afternoon Tamid but rather to the afternoon Kitores (incense). What is the basis for this? The verse: (Psalms 141, 2) Let my prayer stand as incense before You, the lifting of my hands of the afternoon Mincha. Subtract one hour for the duration of the Tamid's performance and it emerges that the Kitores which is offered immediately after the afternoon Tamid is offered at nine and a half hours. You

thus make the period for praying Mincha a span of two and a half hours as taught by the Baraisa.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כז' עמ' א' - Since the Gemara did not establish that one opinion is correct and that the others are not, it is permitted to follow any of those opinions.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלג' סעיף א' - Whoever recites Tefilas Mincha after the six and a half hour has fulfilled his obligation. The best time to recite Mincha is after the nine and a half hour until the night according to the majority opinion. According to Rabbi Yehudah, it is until Plag Mincha which is at the end of the eleven and a half hour less a quarter. RAMAH: We calculate these hours according to the length of the day³ by dividing the length of the day by twelve; that is what is known as variable hours. Whenever our Sages refer to hours, they are referring to these type of hours. SHULCHAN ARUCH: The conclusion reached was that one can follow any of those opinions. However, one should follow one opinion and stick with it. For example, if one follows the majority opinion and recites Mincha until night he should not be reciting Maariv just after Plag Mincha. If one follows the opinion of Rabbi Yehudah and recites Maariv beginning just after Plag Mincha, should not be reciting Mincha at that time. Now that it has become the practice to recite Mincha until nightfall, one should not recite Maariv before sunset; however, if unintentionally one recited Maariv just after Plag Mincha, he fulfilled his obligation. In case of dire need, one can recite Maariv from just after Plag Ha'Mincha forward. RAMAH: Our practice in our location where we are accustomed to recite Maariv just after Plag Ha'Mincha, one should not recite Mincha after Plag Ha'Mincha; however if it occurred unintentionally or in case of dire need, one can fulfill his obligation to recite Mincha until nightfall which is the time when the stars appear in the sky.

There is a difference of opinion as to how to calculate the length of a day; i.e. from sunrise to sunset or from first light until the stars come out. That period is divided by 12 to arrive at the length of each hour. The number of hours are then added to the starting point. For example, when a day is 12 hours long and sunrise is at 7:00 AM, six and a half hours would occur at 1:30 PM (the long Mincha); nine and a half hours would occur at 4:30 PM (the short Mincha) and eleven hours less a quarter would occur at 5:45 PM (Plag Mincha).

Mandatory Prayer vs. Optional Prayer - תפלת רשות / תפלת חובה

It would appear that the conclusion reached by the גמרא that both מנחה גדולה and מנחה קטנה were appropriate times to recite תפלת מנחה led to the following practice:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פר' ג' הלכה ג' - נהגו אנשים הרבה להתפלל גדולה וקטנה והאחת רשות, והורו מקצת הגאונים שאין ראוי להתפלל רשות אלא הגדולה. וכן הדין נותן מפני שהיא כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום, ואם התפלל הגדולה חובה לא יתפלל קטנה אלא רשות.

Translation: It was a practice among many to recite a prayer both at the time known as the long Mincha and at the time known as the short Mincha; one of which was considered optional. Some Gaonim concluded that it was not appropriate to recite an optional prayer except at the time of the long Mincha. That would appear to be correct since the long Mincha was established based on an infrequent occurrence (i.e.; Erev Pesach falling out on a Friday). Thus, if one recited Mincha at the time of the long Mincha thinking that it was to be the mandatory prayer, he should have in mind when he prayed at the time of the short Mincha that it was an optional prayer.

The issues that led to the practice outlined by the רמב"ם are dealt with at much greater length by the רא"ש in the following תשובה:

שו"ת הרא"ש כלל ד' סימן ט' - שאלה: אנשים מהקהל התנדבו להתפלל בכל יום מנחה גדולה עד החג; ונסתפקנו בענין מנחה קטנה, אם היא חובה כנגד מנחה גדולה, או איזה מהם רשות. ויש מי שהוא אומר שהגדולה חובה והקטנה רשות. ואמר הטעם, כמי שיש לפניו שתי תפלות להתפלל, אחת שעבר זמנה ואחת שלא עבר זמנה, שיתפללו קודם התפלה שלא עבר זמנה עדיין, ושאין חובה אחריה רשות, אלא כיון שרצונו להתפלל שתי תפלות של מנחה, שהראשונה חובה והשניה רשות, ושאין להתפלל אותה בצבור אלא ביחיד, אם ירצה. והרבה אנשים סומכין על הגדולה ואין מתפללין הקטנה, לא בעיבור ולא ביחיד. והרמב"ם ז"ל כתב בספר אהבה: נהגו אנשים הרבה להתפלל גדולה וקטנה, והאחד רשות. והורו מקצת הגאונים, שאין ראוי להתפלל רשות אלא הגדולה; וכן הדין נותן, מפני שהוא כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום. ואם התפלל הגדולה חובה, לא יתפלל הקטנה כי אם רשות; עב"ל.

Translation: Question: Some members of the community made a vow to recite Mincha at the time of the long Mincha until the holiday. They were not sure as to how they should conduct themselves on those days at the time of the short Mincha. Were they still obligated to recite Mincha once again at that time and could they consider one of the prayers optional? There were some who suggested that the mandatory prayer should be recited at the time of the long Mincha and that the optional prayer should be recited at the time of the short Mincha. They based their suggestion on the rule that if one missed the time to pray and needed to then recite two prayers, one whose time had past and one whose time had arrived, he should first recite the

prayer whose time had arrived because it was inappropriate to recite an optional prayer before reciting a mandatory prayer. Since in our situation, the community wished to recite Mincha twice, they should apply the same line of thinking: that the mandatory Mincha prayer should be recited before reciting the optional Mincha prayer and the optional prayer should be recited not in a group of ten men but individually. Many people relied on the long Mincha being the mandatory prayer and did not recite anything at the time of the short Mincha, not in a group of ten men and not individually. The Rambam wrote in the book of Abava: It is a practice among many to recite a prayer both at the time known as the long Mincha and the short Mincha; one of which is considered optional. Some Gaonim concluded that it was not appropriate to recite an optional prayer except at the time of the long Mincha and that would appear to be correct since the long Mincha was established based on a very infrequent occurrence (when Erev Pesach falls on a Friday). Thus, if one recited Mincha at the time of the long Mincha thinking that it was the mandatory prayer, he should have in mind when he prayed at the time of the short Mincha that it was an optional prayer. That ends the quote from the Rambam.

תשובה: להתפלל שתי תפלות של מנחה, לא ידעתי מקום לתפלה זו. דתניא בפרק אין עומדין (דף לא): יכול יתפלל אדם כל היום, כבר מפורש ע"י דניאל: וזימנין תלתא ביומא הוה כרע על ברכוהי ומצלי ומודה קדם אלהיה. וכן מפורש על ידי דוד: ערב ובוקר וצהרים אשיחה וגו'. והא דאמר רבי יוחנן בפרק מי שמתו (דף כא): ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו; אמילתא דרבי אלעזר קאי, דאמר: ספק התפלל ספק לא התפלל, אינו חוזר ומתפלל, ורבי יוחנן אמר: ולואי שיתפלל וכו'. אבל ודאי התפלל, בהא לא קאמר ר' יוחנן שיתפלל שנית. וכן בכל מקום שאמרו חכמים: אין מחזירין אותן, כגון שטעה ולא הזכיר של ר"ח בתפלת הערב, וכן אם לא אמר על הנסים בהנוכה ופורים, או עננו, אם היה רוצה להתפלל כדי להזכיר, אין לו רשות להתפלל אלא כמו שתקנו חז"ל; בן מפרשים גדולי אשכנז וצרפת. אמנם רב אלפס ז"ל כתב, אההיא דר' יוחנן: ולואי שיתפלל אדם כל היום כלו: והני מילי ביחיד ואדעתא דרשות, אבל אדעתא דחובה, אסור.

Translation: Answer: To recite Tefilas Mincha twice is a concept that I do not believe has a place within Halacha. We learned the following in the chapter entitled: Ain Omdim: Perhaps people should pray all day? We do not follow such a rule because Daniel has already provided: three times a day he would go down on his knees and pray and acknowledge before G-d. It was also explained by King David: in the morning, in the afternoon and at night I pray. Concerning the statement made by Rav Yochanon in the chapter entitled: Mi Sh'Maiso (Brachos 21) how nice if Man would pray all day, his statement was not meant as an independent rule but was said to explain a statement by Rabbi Elezar that if one was in doubt whether he recited a prayer, he was not required to repeat the prayer. Rav Yochanon disagreed and stated: how nice if Man prayed all day. But in a case like ours in which a person knew that he prayed at the time of the long Mincha, Rav Yochanon would not approve of praying Mincha a second time based on the rule of "how nice if Man prayed all day." Similarly, Chazal ruled that if one omitted a part of a prayer such as not mentioning Rosh Chodesh in the Maariv prayer or not reciting Al Ha'Nissim on Chanukah or Purim or Aneinu on a public fast day, he did not have to repeat Shemona Esrei. That was the rule even if he wanted to repeat Shemona Esrei because it was not permitted to recite any fixed prayer unless that prayer was authorized by Chazal. That was how the issue was viewed by our Sages in Ashkenaz (the Rhineland)

להבין את התפלה

and in Spain. Similarly, Rav Alfasi (the Rif) wrote: Rabbi Yochanon's comment that it was permitted to pray whenever he wanted was limited to prayer that was done individually and was considered by him as being optional. He was not permitted to do so if he considered the extra prayer as mandatory.

ותפלת המנחה זמנה מכי ינטו צללי ערב, דהיינו מו' שעות ומחצה ולמעלה; כדאמרינן: צלותא דאברהם מכי משחרי כותלי. ולפי המנהג שאתם מקריבין מנחת חובה ומנחת נדבה, יראה לי דכיון שהגיע זמן המנחה, לא יתכן שיהיה הראשונה נדבה. דתנן (דף יג): היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא, אם כיון לבו, יצא, ואם לאו, לא יצא; ופריך בגמרא: מאי כיון לבו: אילימא לצאת, ש"מ: מצות צריכות כונה! ומשני: בקורא להגיה, ופר"ח: בקורא להגיה [שקורא בדקדוק חסרות ויתרות, כגון: לטוטפת למזוזת, כדי להגיה] אבל אם היה קורא המלות כתקנן, יצא בלא כונה. וא"כ, הכא נמי יצא ממילא, בלא כוונה, ידי תפלה. ומיהו, יכולני לדרחות: נהי נמי דהקורא או המתפלל יצא בלא כוונה, אבל אם פירש בהדיא: איני רוצה לצאת בהא, אפשר שתהיה נדבה, אפשר שלא יצא בע"כ. ומ"מ נראה בעיני, אחר שהגיע זמן תפלה יצא לאלתר, ואם ירצה יתנדב אח"כ. ועוד ראיה מהא דאמרינן (שם כת): אם לא התפלל מוסף עד שהגיע זמן המנחה, מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוסף; ואע"ג ששתייהם עליו חובה, צריך להקדים תפלת המנחה כיון שהגיע זמנה. כל שכן אם רוצה להתפלל שתי תפלות, אחת חובה ואחת נדבה, שצריך להקדים החובה. ורבותינו ז"ל אומרים: אם לא התפלל מנחה בשבת, מתפלל במוצאי שבת שתיים של חול, ומבדיל בראשונה ואינו מבדיל בשניה; ואם הבדיל בשניה ולא הבדיל בראשונה, שניה עלתה לו, ראשונה לא עלתה לו; אלמא, אפילו בדיעבד לא עלתה לו, אם הקדים המאוחרת. ושלום, אשר בן הרב רבי יהיאל ז"ל.

Translation: The time to recite Mincha was from when the shadows of evening appear which begins at the sixth and a half hour as we learned: (Yuma 28b) the afternoon prayer of Avrohom was due when the walls began to grow dark . According to your practice in which you are trying to recite both a mandatory prayer and an optional prayer, it would appear to me that once the time for Mincha comes, the first Mincha prayer can never attain the status of being an optional prayer, as we learned: (daf 13) if one was studying from the Torah and the time for reading Kriyas Shema arrived, if he reads the words of Kriyas Shema from the Torah with the intention of fulfilling the Mitzvah of Kriyas Shema, he fulfills it; if not, not. The Gemara then asks: what do you mean if he had the intention; if it is to fulfill the Mitzvah, are you trying to say that the fulfillment of Mitzvot requires intention? Instead say that his intention was to insure that the letters in the Torah scroll were correct. This was explained by Rabbi Chananel to mean that he was checking the complete and incomplete spaces in the Torah like with the words: L'Totafos or L'Mizuzos but if he was just reading the words, he fulfilled his obligation to recite Kriyas Shema even without intending to do so. Therefore in the case of reciting Mincha, when he recites Mincha at the earlier time, he is fulfilling his obligation whether he intends to do so or not. You might want to argue with me and say that you are correct when he is silent about his intention while reciting Mincha at the earlier time but if he expresses his desire that the prayer be optional then it should be deemed to be optional. In other words, it is possible that the first Mincha prayer can be considered to be an optional prayer and he has not yet fulfilled his

obligation. Despite that argument it appears to me that once the time arrives for a prayer to be recited, the recital of the prayer ipso facto becomes a fulfillment of the requirement for the prayer no matter what he intends¹. If he feels strongly about reciting an optional prayer, let him recite an optional prayer after reciting the mandatory prayer. Another proof: we learned (Daf 28) if he did not recite the Mussaf prayer until it was time to recite the Mincha prayer, he should first recite Mincha and then Mussaf. In that case both prayers were mandatory prayers and yet he must first pray Mincha because the time for Mincha arrived. The rationale underlying that practice proves that when a person is at a time when he needs to choose between an optional prayer and a mandatory prayer, he should recite the mandatory prayer first. Our Sages said: if one failed to recite Mincha on Shabbos, then on Saturday night he recites the weekday Shemona Esrei twice, recites Havdalah in the first and not at all in the second prayer. But if by accident he recited Havdalah only in the second prayer and not in the first, the second one stands as the prayer of Saturday night and he needs to repeat Shemona Esrei again in order to fulfill the obligation to recite the Mincha prayer that he missed on Shabbos afternoon. We therefore see that in that case he did not fulfill his obligation for Mincha even secondarily because he recited the optional prayer first.

The practice of reciting מנחה twice each day, once as a חובה and once as a רשות, may have been dealt a final death blow by the high standard set by the שולחן ערוך for reciting a תפלת רשות:

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלד'—הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, אין ראוי לו להתפלל רשות, אלא הגדולה; ואם יתפלל הגדולה חובה, לא יתפלל הקטנה כי אם רשות; אבל אין ראוי להתפלל תפלת רשות, אלא אם כן מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמיד בדעתו לכיין בתפלתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת, אבל אם אינו מכיין בה יפה קרינן ביה: למה לי רוב זבחיכם (ישעיה א', יא').

Translation: One who wished to recite Mincha both at its earliest time and at its latest time should choose to make the later one an optional prayer. If he preferred that the later Mincha be considered the mandatory prayer, he should have in mind that the first was optional. However, as a rule, it was preferable that a person not recite an optional prayer unless he recognized himself to be careful and zealous and so confident in his abilities that he was able to concentrate on his prayer from beginning to end without interruption. If he cannot concentrate in that manner, then let him keep in mind the verse: (Yishayahu 1, 11) what purpose is served in your bringing so many sacrifices?

Query: Was the version of תפלת מנחה that we studied in Newsletter 6-9, quoted from the סדר חיבור ברכות, an example of a תפלת רשות that was recited as the “second” תפלת מנחה each day?

1. Editor: I would explain the Rosh as follows: when a person recites Mincha at the earlier time, he may believe that he is reciting an optional prayer because he expects to recite the mandatory form of the prayer at the later time. In truth however, he cannot be sure that something will not interfere with his ability to recite Mincha at the later time. As a result his intent while reciting Mincha at its earliest time is conditional. In the back of his mind he is thinking that if something interferes with his ability to recite Mincha at its later time then at least he fulfilled his obligation to recite Mincha with the earlier prayer. In other words, the earlier Mincha can never be considered totally optional since it will only attain the status of being optional if and when he recites Mincha at its later time as a mandatory prayer.

תפלת מנחה WHILE RECITING טלית ותפילין WEARING

Why do we not don **טלית ותפילין** while reciting **תפלת מנחה**? There does not appear to be any Halachic reason not to. That point was recently made by Harav Yehuda Amital, of Yeshiva Har Etzion, in an article entitled: Religious Insecurity and its Cures, published in Alei Etzion vol. 15 (Elul 5767)¹:

In recent decades, Religious Zionism has done great deeds. We have built the land, expanded its settlement, etc. However, all this great work was accompanied by a sense of confidence and faith in our path. The confidence of the Religious Zionist camp was so great that there were some who heard the drumbeat of redemption. We were awed by our country's military and economical prowess. We came dangerously close to the worship of our own mastery.

Now that the difficulties have begun to surface, doubt has begun to filter into the world of Religious Zionism. In response, the youth rush to follow those who "have answers for every question." One of the graduates of our yeshiva came to me with his son, who proudly informed me that in his yeshiva there is an answer for every question. In our yeshiva, I inform the students upon their arrival that we do not have an answer for every question. One needs the religious self-confidence to live with questions; the prophets too lived with questions.

This change has given rise to other phenomena never seen before in the Religious Zionist community. Young men wear large knitted *kippot*, long sidelocks, sockless sandals and untucked shirts – true "*Chasidim*." It is as if they are proclaiming, "I am religious. Even if my *kippa* flies off in the wind, my long sidelocks will pull me and bind me to the religious camp." Long sidelocks and *tzitzit* that dangle at one's knees have no halakhic-religious meaning; however, they grant one a certain sense of security and express a certain type of fervent religiosity and ultra-orthodoxy.

I hear of *Yeshivot Hesder* where the students don *tefillin* for *Mincha* prayers. *Tefillin* add holiness. Halakhically, this practice is not arrogant or otherwise inappropriate; in fact, technically, the opposite is true. But I belong to a different generation. I have been fortunate enough to pray with some of our *Gedolim*: Rav Shlomo Zalman Auerbach, Rav Yitzchak Weiss (author of *Minchat Yitzchak*), Rav Isser Zalman Melzer and Rav Aharon Kotler, and I never saw any of them recite *Mincha* wearing *tefillin*. No one in the previous generation would have considered wearing *tefillin* for *Mincha* when the *Gedolim* did not, despite what the technical *halakha* may suggest.

Despite the absence of any Halachic prohibitions, we do not find the practice reported until the time of the **א"ר**. Professor Moshe Chalamish on page 295 of his book: **הקבלה**

1. Available on-line at: www.haretzion.org/alei.htm.

בתפלה בהלכה ובמנהג reports as follows:

הנחת תפילין במנחה. מנהג זה הוא מחידושיה של צפת, ונתפשט די מהר לפי עדויות רבות.
Translation: Donning Tefillin at Mincha. This practice was one of the innovations that emanated from Safed at the time of the Ar"i. The practice spread quickly according to many accounts.

What prompted the acceptance of the practice was the publication of a list of 49 תיקונים, innovations, that the מקובלים living in צפת broadcast to various Jewish communities sometime before the year של"ז (1577) and in the year של"ז². Here is a sample of some of the תיקונים included in one version of the list³:

א. שלא ישבע שום שבועה אפילו על האמת.

Translation: Not to take any oath even as to a matter that was true.

ה. להתענות יום חמישי וללכת להתפלל בבית הכנסת מיוחד תפלת מנחה במנין עשרה מתענין.

Translation: To fast on Thursdays and to go to synagogue on that day particularly to recite Tefilas Mincha among a group of ten men who were also fasting.

ז. להתפלל תפלת מנחה בכל ערב שבת כל משמרה ומשמרה במקומה וללכת משם להקביל פני שבת.

Translation: To recite Tefilas Mincha on Fridays each group in its own place and to leave from there to greet the coming of Shabbos⁴.

ח. לכוין בתפילתנו שחרית מנחה ערבית לפחות בג' ברכות הראשונות.

Translation: To concentrate on what one was reciting at least while saying the first three Brachos of Shemona Esrei during Tefilas Shacharis, Mincha and Maariv.

ט. להתפלל תפלת מנחה בטלית ותפילין.

Translation: To don Talis and Tefillin while reciting Tefilas Mincha.

יג. לומר בכל סעודה על נהרות בבל זכר לחרבן בית⁵.

Translation: To recite during each meal the chapter of Tehillim that begins with the words: along the rivers of Babylonia, to commemorate the loss of the Beis Hamikdash.

From the following, written by רבי משה מכיר, a contemporary of the אר"י, it appears that some opposition to the practice of donning תפלת מנחה טלית ותפילין while reciting developed at that time:

סדר היום-סדר תפלת מנחה-עוד טעם לענית תפלת מנחה, מפני שהיא שעה שכל העולם עוסקים במלאכתם כל אחד טרוד בעניניו ובחפציו, ומי שמניה כל חפציו ופעלותיו ורודף אחר חפצי שמים ומתפלל ומתחנן לפי אדון העולם ומכיר אדנותו וגדלתו והוא כעבד הנרצה

2. Professor Chalamish provides this information from pages 48-51 of the book: *י"מ טולידנו by אוצר גנוזים*.

3. Chalamish pages: 348-355.

4. An early form of קבלת שבת.

5. Anyone who wishes to understand how significantly the students of the אר"י impacted the סידור and synagogue practice should study the complete list carefully.

להבין את התפלה

לו לעבוד עבודתו, ראוי הביט אל העני הלזה החרד אל דבר ה', ואם הוא אדם ראוי והגון ראוי שיתעטף בציצית ויניח תפילין גם במנחה כי באלו שמן חלקו ותפילתו בראיה בכונה יתרה, מפני שהם הממשיכים אליו הכנעת הלב וכבוד הראש ותהיה יראת ה' על פניו לבתי ביט מפה ומפה ויכון באמרי פיו

Translation: Another reason that Tefilas Mincha is a time at which G-d is responsive is that it is an hour when the whole world is busy at work. He who leaves his everyday work to join in the concerns of Heaven, prays and supplicates before the Master of the world and recognizes G-d as such and acts like a servant who wants to perform His service, is worthy that G-d should pay attention to this individual who is so concerned about G-d's word. If he is a worthy and suitable person, it is appropriate for him to don Talis and Tefillin while reciting Tefilas Mincha because these adornments cause his standing to rise and his prayer to improve through looking at these adornments. The adornments further improve his concentration because they humble him and cause him to be more thoughtful. Fear of G-d will also come upon him and he will not be distracted and will concentrate on what his lips are saying.

ואין טענה לומר דכיון דאין קריאת שמע במנחה למה יניח תפילין ויתעטף בציצית, שאין הענין של שחרית אלא לעכב, שאין ראוי לאדם שיאמר "וקשרתם" והוא לא הניח תפילין, "והיה לכם לציצית" והוא לא התעטף בציצית, ונמצא שהוא מעיד עדות שקר על עצמו⁶ שהוא נאה דורש ולא נאה מקיים, אבל למצוה, זה וזה שווים לקבל עליו על מלכות שמים, ולמה תגרע תפלת המנחה להיותה בשעה ראיה להתפלל ולהתקבל כמו שאמרנו, להתפלל אותה דרך עראי שלא בהכנעה וכבוד ראש, ודאי אין סברא זו סברא של שכל.

Translation: The fact that we do not recite Kriyas Shema during Tefilas Mincha is not a valid objection to donning Talis and Tefillin. The following ruling that is the basis for donning Talis and Tefillin during Tefilas Shacharis was not meant to be limiting; i.e that it is inappropriate to recite the words: "and you shall bind" when he is not bound in his Tefillin and to recite the words: and "they should be for you Tzitzit" when he is not wearing Tzitzit. He thereby makes himself testify falsely; i.e he is expressing himself properly but his actions do not follow his words. But if he is donning the Talis and Tefillin simply to perform the Mitzvah and to accept the hegemony of Heaven, why is it a problem that he does not say the words: "binding" concerning Tefillin and "wearing" concerning Tzitzit that are found in Kriyas Shema. Why should Tefilas Mincha be treated any less? Is it not being recited at a time that is appropriate for prayer as we said? Why should he approach Tefilas Mincha casually without the adornments that cause him to feel humble and sincere? Certainly to make such an argument makes little sense.

ובעל נפש והירא את ה' וחרד על דברו מבקש מקום להתבודד וענין לישוב את דעתו ולהכין את לבו לאביו שבשמים, כמו שכתוב (תהילים י', יז): תכין לבם תקשיב אזנך, שאם אין הכנעת הלב אין הקשבת האוזן, ואם יאמר: איך אעשה דבר שאין כל הקהל עושים אותה, וילעיגו עלי, והוא יהרא ונסות הרוח בעשית המצות, ואם אנו הוששין לכך אין לדבר סוף, אלא המצוה תעשה ויהיה מה שיהיה, וכל השוחק, ה' ישחק לו, ועל כיוצא בזה אמר התנא

6. This rule is expressed in the גמרא as follows:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יד' עמ' ב'—אמר עולא: כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין, כאילו מעיד עדות שקר בעצמו. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים.

עליו השלום: הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים.

Translation: Someone who is soulful and fearful of G-d and who is concerned about abiding by G-d's words seeks a manner to prepare himself properly to face G-d as it is written: (Tebillim 10, 17): prepare their hearts, hearken to their words. This verse is interpreted to mean that if Man fails to approach G-d with humility, G-d will not hearken to his words. One should therefore not say to oneself: how can I don Talis and Tefillin during Tefillas Mincha when noone else in my community is doing so. They will mock me. They will accuse me of being haughty in the performance of Mitzvos. If we start to worry about such things, there is no end as to what we should be concerned about.⁷ Perform the Mitzvah and what will be will be. Whoever laughs, may G-d laugh at them. Is that not the message of the Tanna, may he rest in peace, who said: be fierce like a tiger in complying with the wishes of your Father in Heaven.

Both the side that favored the practice of donning תפלת טלית ותפילין while reciting תפלת מנחה and the side that opposed the practice could point to Halachic sources for support since the sources were silent on the issue. Here is one example:

טור אורח חיים סימן לז-גדולה מצות תפילין שכל המניחן מאריך ימים שנאמר ה' עליהם יחיו, ואמר רבא כל המניח תפילין ומתעטף בציצית וקורא קראת שמע ומתפלל מובטח לו שהוא בן העולם הבא ואמר אבוי מערב אני בו שאין אש של גיהנם שולט בו. רב פפא אמר מערב אני בו שכל עונותיו נמחלין. וכל מי שאינו מניחן הוא בכלל פושעי ישראל בגופן לכך צריך כל אדם להיות זריז בהן: מצותן להיותן עליו כל היום אבל מפני שצריכין גוף נקי שלא יפיה בהם וצריך שלא יסיה דעתו מהן בעודן עליו ואין כל אדם יכול לזוהר בהן על כן נהגו שלא להניחם כל היום ומ"מ צריך כל אדם לזוהר בהן להניחן בשעת ק"ש ותפלה⁸: קטן היודע לשמור תפילין אביו חייב לקנות לו תפילין להנכו:

Translation: Great is the Mitzvah of Tefillin that anyone who dons Tefillin is granted a long life as it is written: for G-d they will live, and Rava said: he who dons Tefillin and wears a Talis and recites Kriyas Shema and recites Shemona Esrei is guaranteed a place in the Next World and Abaye said: I guarantee that such a person is saved from the fires of Hell. Rav Pappa said: I guarantee that all his sins are forgiven. He who does not do so is considered to be among those of the Jewish people who use their bodies for sin. As a result, a person should be careful in fulfilling the Mitzvah of Talis and Tefillin. It is a mitzvah to wear a talis and Tefillin all day. However to do so a person must maintain a clean body in which he does not dirty himself and he needs to maintain continuous concentration while wearing Tefillin. Since most people cannot meet such standards, it became the custom not to wear Tefillin all day. However he should wear them at least while reciting Kriyas Shema and Shemona Esrei. A minor who knows enough to be careful with Tefillin, his father should buy Tefillin for him and train him in wearing them.

Why was the practice not reported (and likely not followed) prior to the time of the אר"י and is generally not followed today? Convenience and time constraints. This may be another example of a practice that חז"ל did not encourage because it would interfere with the workday and lengthen the time it took to recite תפלת מנחה.

7. Could not the students whom Harav Yehuda Amital criticizes in his article point to this argument presented by the סדר היום as a justification for their actions?

8. Notice that the טור does not limit it to Shemona Esrei only in Shacharis.

SUPPLEMENT

THE 49 INNOVATIONS-מ"ט תיקונים

Professor Moshe Chalamish in his book: **הקבלה בתפלה בהלכה ובמנהג** devotes chapter 15 of his book to the customs that emanated out of Safed, Israel in the late 1500's. In that chapter he reproduces several lists of innovations that were sent out at that time in written form by the Kabbalists who resided in Safed to a variety of Jewish communities with a request that the communities adopt the innovations. Some of the practices were widely adopted and are part of our liturgical practices today. What motivated the Kabbalists to produce such innovations? The century before had witnessed great turmoil in the Jewish community, particularly the Spanish Inquisition and the Expulsion from Spain. The Kabbalists saw these events as being a sign that the Ultimate Redemption was in reach, provided that the Jewish People show themselves as being worthy. All of the innovations had as their goal an increase in piety. Some view the Holocaust and the subsequent establishment of the State of Israel as a similar moment in history.

Who was responsible for producing the lists? Professor Chalamish admits that it is not at all clear that specific individuals were responsible for authoring each of the lists. More than likely the list represents a summary of various customs that many of the Kabbalists living in Safed at that time took upon themselves. Another mystery lies within the wording of the list. Why were a variety of names used to describe different groups of people; i.e. **משמרות**, **בני אדם**, **חסידים ואנשי מעשה**, **חברה של בעלי תשובה**, **בעלי תורה ויראי שמים**, **החברים**, **בני אדם**, **חסידים ואנשי מעשה**, **בעלי משנה ואנשי מעשה**, **בני תורה** and **חכמים וחסידים**. Was there a substantive difference between each of these groups?

One last point. Professor Chalamish notes that the list appears to be evenly divided between actions that fall into the category of **עשה** and **לא תעשה**; positive and negative commandments. The following is the version of the complete list referred to in this week's Newsletter:

אלו מ"ט תיקונים ששלחו חכמי ארץ ישראל לחכמי חוץ לארץ לעשות כמעשיהם ולפאר ליוצרים לזכות בם לעולם הבא.

These are the 49 innovations that were sent by the Sages of Eretz Yisroel to the Sages in the Diaspora for the Jews in the Diaspora to be adopt in order to bring glory to their Creator, in order to merit the Next World.

א. שלא ישבע שום שבועה אפילו על האמת.

Do not take any oath even as to a matter that was true.

ב. שלא לכעוס שום כעס דרך נקימה ונטירה.

Do not exhibit any anger for the purpose of seeking revenge.

ג. שלא להוציא שום שקר מפיו בכוונת מכוין.

Do not intentionally issue a lie.

ד. להתחבר בכל יום ויום עם חבר אחד על יראת שמים.

Each day join with a friend to discuss issues involving fear of Heaven.

ה. להתענות יום חמישי וללכת להתפלל בבית הכנסת מיוחד תפלת מנחה במנין עשרה מתענין.

Fast on Thursdays and go to synagogue on that day particularly to recite Tefilas Mincha among a group of ten men who were also fasting.

ו. להתפלל בכל הד' משמרות מנחה בתענית בערב ראש חדש יחד.

Recite in a group of ten the prayers during the four sections, Mincha on a fast day and on the day before Rosh Chodesh.

ז. להתפלל תפלת מנחה בכל ערב שבת כל משמרה ומשמרה במקומה וללכת משם להקביל פני שבת.

Recite Tefilas Mincha on Fridays, each group in its own place, and leave from there to greet the coming of Shabbos

ח. לכוין בתפילתנו שחרית מנחה ערבית לפחות בג' ברכות הראשונות.

Concentrate on what we are reciting in Shemona Esrei at least while saying the first three Brachos during Tefilas Shacharis, Mincha and Maariv.

ט. להתפלל תפלת מנחה בטלית ותפילין.

Don Talis and Tefillin while reciting Tefilas Mincha.

י. שלא לאכל באחד בשבת לא בשר ולא מין בשר ולא לשתות יין בעבור שחרב הבית בו.

Do not eat on Sunday red meat or any other type of meat and do not drink wine because that was the day of the week on which the Beis Hamikdash was destroyed.

יא. לקונן על חרבן הבית בביתו או בבית הכנסת.

Regularly recite dirges at home or in synagogue concerning the destruction of the Beis Hamikdash.

יב. שלא לסעוד אלא במקות סעודת מצוה היינו מילה וחופת תלמיד חכם עם בת תלמיד חכם.

Do not eat an elaborate meal except at a meal that was occasioned by the performance of a Mitzvah; i.e. a Bris Milah or the wedding of a scholar who marries the daughter of a scholar.

יג. לומר בכל סעודה על נהרות בבל זכר לחרבן בית.

Recite during each meal the chapter of Tehillim that begins with the words: along the rivers of Babylonia, to commemorate the loss of the Beis Hamikdash.

יד. ליזהר מליצנות ומלשון הרע.

Be wary of levity and gossip.

טו. להזהר בכל מה שיוכל שלא לדבר שיחה בטלה.

Be careful as much as possible not to participate in idle chatter.

טז. שלא לדבר בבית הכנסת מעת תחלת התפלה עד קדיש תתקבל ולהיות שומע ספר תורה

מלה במלה מפי שליח ציבור במורא ופחד כאלו קבלה מהר סיני.

Do not speak during services in synagogue from the beginning of the service until Kaddish

להבין את התפלה

Tiskabel. Listen carefully to each word of Kriyas Ha'Torah with a feeling of fear and trembling as if you were experiencing the receipt of the Torah at Har Sinai.

יז. לכויז לפחות בפסוק שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

Concentrate at a minimum while reciting the opening verse of Kriyas Shema and the words: Baruch Shem Kvod Malchuso L'Olam Va'Ed.

יח. שלא לעבר יום אחד מלתת צדקה לפחות פרוטה.

Do not allow even one day to pass without contributing some charity; at least one penny.

יט. שלא להסתכל בנשים כל מה שיכול.

Do not look at women as much as possible.

כ. שיתודה קודם שיאכל וקודם שישן.

Confess your sins before eating and before going to sleep.

כא. שלא לברך שהחינו מי"ז בתמוז עד תשעה באב.

Do not do anything that would cause you to have to recite the Bracha of Shehecheyanu between the 17th day of Tammuz until the ninth day of Av.

כב. שלא יתעכב מלפרוע נדר או נדבה; והטוב טוב הוא שיתן קודם שידור.

Do not delay fulfilling a promise or a vow; consider fulfilling your vow even before making it.

כג. שלא תהיה סעודתו באלה הימים מי"ז בתמוז עד ט' באב בשר ויין אלא זה או זה.

Do not include within your meals between the 17th day of Tammuz until Tisha B'Av both meat and wine. Instead include either one or the other.

כד. שידבר עם החברים בחול בלשון הקדש ובשבת עם כל בעל תורה ובתנאי לא יהיה זר שם.

Speak to your close friends in Hebrew during the week and on Shabbos speak Hebrew to anyone who understand it provided that a stranger is not present.

כה. מי שיעבור בכוונה מכל אלו הדברים יודה שחטא בערב ראש חודש בפני כל החברים או רובם, וכל המקיים ועושה מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

Anyone who deliberately violates any of these innovations should confess on the day before Rosh Chodesh publicly in front of all his close friends or a majority of them. Whoever fulfills what he promises is guaranteed a place in the Next World.

כו. רוב בעלי תורה ויראי שמים אין מתפללים אלא מעוטפים בצייט ומוכתרים בתפלין. ויש יחידים שמניחים תפלין כל היום אפילו בהלכתם בדרך.

The majority of those who adhere to the Mitzvos and are fearful of Heaven do not pray without wearing a Talis and without being adorned with Tefillin. There are a few who wear their Tefillin all day even while they are travelling.

כז. יש חברה של בעלי תשובה שעושים תענית שק ואפר ומלקות וד' מיתות בית דין ומתפללים מנחה בבכיה וצעקה.

There is a group of Ba'Alai Teshuva who fast while wearing sackcloth and covered in ashes and feign receiving lashes and the four forms of capital punishment and recite Tefilas Mincha while crying and yelping.

כח. רוב המדינה עושים משמרת ערב ראש חודש כל קהל בפני עצמו, ואפילו נשים קרוב לאלף איש במדינה.

The majority of the community comes together in groups on Erev Rosh Chodesh and even

women, approximately 1000 men in the community.

כט. כמה בעלי תורה ערב שבת טובלים מבעוד יום ולובשים בגדי לבן ויוצאים להקביל פני שבת כתות כתות. וכך סדר קבלתם קוראים מזמור הבו ופזמון לכה דודי ומזמור שיר לום שבת. Some of those who are careful about observing the Torah go to the Mikveh on Erev Shabbos during daylight. They then dress in white and go out to welcome Shabbos in groups. This is what they recite as they greet the Shabbos: the chapter of Tehillim that begins with the words: Havu and the song: Lecha Dodi and the chapter of Tehillim that begins with the words: Mizmor Shir L'Yom Shabbos.

ל. יש יחידים שהולכים ערב שבת מבעוד יום להסגיר החנויות ועל המבואות להכניס שבת מבעוד יום.

There are those who on Erev Shabbos while still daylight close their stores and the courtyards in order to commence Shabbos early.

לא. יש חסידים ואנשי מעשה שמשאיין את בניהם מי"ג או י"ד שנה הפך ממי שמניחים עשרים וכ"ה שנה כדי שיהיו שופכי דמים ויתקיים בהם ידיכם דמים מלאו⁹.

There are zealots and men of substance who wed their sons at age 13 or 14 the opposite of those who wed their sons at age 25 so that they do not spill their seed and be guilty of violating the verse: your hands are full of blood.

לב. יש חברה שהולכם כל מוצאי שבת לשורר לפני התן וכלה.

There is a group that goes out each Motzei Shabbos to sing before brides and grooms.

לג. כמה בני אדם טובלים [. . .] בשאלות החסיד למה אין תפלת ישראל נשמעת מפני שמתפללים בלא טהרה.

Some people go to the Mikveh . . . a zealous man was asked: why are the prayers of the Jewish People not answered? He answered: because the Jewish People pray without first going to the Mikveh.

לד. כמה חסידים שעושים ראש חדש כשבת, להדליק נרות מבעוד יום ולערוך שולחן ולהרבות בסעודה וכן בערב שבת, ומחליפין בגדיהם בראש חדש כשבת.

Some zealous people treat Rosh Chodesh like Shabbos; i.e. they light candles while still daylight; they set a formal table and eat a large meal which they also do on Erev Shabbos and they change their clothes on Rosh Chodesh as they do for Shabbos.

לה. יש כמה בעלי תורה שמתעניין ג' ימים וג' לילות ויש ב' ימים וב' לילות בכל שבוע, וקצת מתעניין מסעודה ג' עד ליל שבת פעם א' בחדש.

There are some observant people who fast three days and nights each week while others fast two days and nights. Others fast from after supper on Tuesdays until Erev Shabbos at least one week each month.

לו. יש שהולכין על הבתים לבדוק המזוזות ולבתי העניים נותנים חנם.

There are those who visit homes and check Mezuzos. For poor people they provide the Mezuzos at no charge.

לז. רוב הבתי כנסיות מוליכין נר של שעוה לפני ספר תורה. ומוליך הולך לאחור, ואנשי הקהל

9. מסכת נדה יג, ב' See

להבין את התפלה

וגדוליהם מלויים אותו עד התיבה ובחזרה באים החכמים להקביל פניו במורא ופחד.

In most synagogues it is a custom for someone to walk in front of the Torah with a lit candle. He walks behind the Torah and the congregants and the important members of the congregation accompany him until where the Torah is stored. On the way back, the Sages walk to meet him with faces that show great fear.

לח. רוב בעלי תורה כשקמים בחצי הלילה ללמוד יושבים לארץ וקורין (תהילים עב'): אלקים באו גוים וגו' ועל נהרות וגו' ובוכים ומקוננים על החרבן וכן במשמרה של ראש חדש, ויש בקצת בתי כנסיות בכל לילה אחר הצות.

A majority of observant Jews who arise in the middle of the night to study Torah sit on the ground and read Chapters 72 and Chapter 137 of Tehillim. They cry and bemoan the destruction of the Beis Hamikdash. They do the same during the night of Rosh Chodesh. In some synagogues they do so each night after midnight.

לט. יש כמה בני תורה מניחים רוחב ד' אצבעות מראש האוזן, ורוב המדינה רוחב אצבע¹⁰.

Some observant people leave a space as wide as four fingers away from their ear but the majority leave a width equal to one finger (?).

מ. כמה בעלי תורה שאוכלים מצה שמורה משעת קצירה כל הפסח ונוהגים כמה חמורות של האשכנזים.

Some observant people eat Shmura Matzoh all of Pesach and follow some of the strict practices of the Ashkenazim.

מא. יש משמרה שהולכים ליל שמחת תורה לשורר ולזמר ולרקד בכל בתי כנסיות לפני ספר תורה.

There is a group that on Simchas Torah in the evening go from synagogue to synagogue to sing and dance before the Sifrei Torah.

מב. יש בני אדם שאינם נשבעים כלל לא שקר ולא אמת אפילו חיי נפשי, לפי שהנפש חלק א-לוה ממעל, ואינם נשבעים אלא בלא שבועה. וכן בנדר של ספר תורה שנותנים יום ו' לגבאי קודם שיתנדב יום שבת ומקיימים יד לפה מקדימים היד לנתינה קודם הפה נדבה.

There are some people who never take an oath, not falsely and not truthfully even if someone's life is in jeopardy because the soul represents the part of Man that is G-d like. They will affirm but without taking an oath. They follow a similar practice concerning the following matter: on Fridays they pay upfront to the Gabbaim what they plan to promise on Shabbos to donate. In doing so they fulfill the verse: (Mishlei 30, 32): the actions of their hands precede the words of their mouths. Their hands donate before their mouths promise to donate.

מג. יש חסידים שאוכלים חוליהם בטהרה בעשרת ימי תשובה וכן בפסח.

There are zealous people who eat their everyday meals on the Ten Days of Repentance and during Pesach only after going to the Mikveh.

מד. כמה בעלי תורה יש שיודעים ששה סדרי משנה ויש ג' ויש ב' ואחד ברוב.

Some studious individuals know all of the six books of Mishna; some know only know three or two books. The majority know one book.

10. Editor: I am not sure to what this refers. Any suggestions?

מה. מנהג בעלי משנה ואנשי מעשה ללמוד מסכת שבת בשבת על פי המגיד, ומחלקים אותה שונה פרקים כל סעודה.

It is a custom among those who know Mishna and people of substance to study Maseches Shabbos on Shabbos in accordance with the teaching of the Maggid. They divide the Maseches into sections and study a section at each Shabbos meal.

מו. מנהג אנשי מעשה בשבת לאכול ג' סעודות בשבת על פי רעיא מהימנא בפרשת עקב ומזמרים ומשוררים בכל סעודה וסעודה. והוא הדין לימים טובים וראש חדש, וספר שיר השירים שבת ימים טובים ראש חדש.

It is the practice among men of substance to eat three meals on Shabbos in accordance with what is taught in the Zohar Parshas Ekev. They sing songs during every Shabbos meal. They do the same on Yom Tovim and on Rosh Chodesh. They further read all of Shir Ha'Shirim on Shabbos, on Yom Tovim and on Rosh Chodesh.

מוז. מנהג בעלי תורה ויראי שמים שלא אכול בשבתות וימים טובים וראש חדש עד שיבאו יתומים קטנים או עניים לומדי תורה על שולחנם.

It is the custom among learned men and those who fear Heaven not to eat their meals on Shabbos, on Yom Tovim and on Rosh Chodesh without having orphans and poor students of Torah join them at their tables.

מח. מנהג חכמים וחסידים שאין דורשים על הקהל אלא ענייני תשובה ובפרט בשני וחמישי שהם ימי דין וכל שכן יום המשמרה. ושנוהגים לדרוש ענייני שבת בכליום חמישי וליל ששי כדי לזרום על שמירת שבת וכבודו.

It is the custom among learned and zealous men that they do not teach the congregation except matters that concern repentance particularly on Mondays and Thursdays which are days of judgment and certainly on the day of the Mishmara (?). They further follow the practice of teaching matters that concern Shabbos on Thursdays and the night before Friday in order to encourage the congregation to observe and honor the Shabbos properly.

מט. שמונעים שלא לדבר דברי חול בשבת ובזה השיגו חכמה.

They urge the community not to speak about mundane matters on Shabbos and by following that practice they will attain wisdom.

מבורך יהיה מפי אדונינו המלך הקדוש כל מי שיראה דברים אלו ויכתוב אותם כתיבה אשורית ויקבע אותם בכל בתי כנסיות. עוד כתבו החברה בקדושה ההיא להתענות שלש עשרה ימים קודם אלול באופן שיהיה השלמתן ערב ראש חדש אלול, ועושיין כן הי"ב תעניות מפני י"ב שבטים שגלו והאחד מפני השכינה שגלתה הרי י"ג. השם יתברך יחזיר שכינתו במקומה במהרה בימינו, אמן. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

Blessed by G-d should be anyone who sees these words and writes them in Hebrew onto a document and posts the document in every synagogue. This holy group has further suggested that people fast for thirteen days before Elul so that the thirteen days end on Erev Rosh Chodesh Elul. The thirteen days of fasting represent the twelve tribes that went into exile. The last one represents G-d who went into exile with them. That totals thirteen. May G-d return His presence to Its place soon, in our time, Amen. Blessed is G-d forever, Amen and Amen.

תפלת מנחה THE REQUIREMENTS OF

Because תפלת מנחה consists of a short service, the descriptions in the sources of its requirements are brief as well. The brief descriptions give us the opportunity to review the development of the requirements of תפלת מנחה in chronological order:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) תפילת מנחה—וכשהולך לבית הכנסת אומר: אשרי יושבי ביתך וכו', ומקדש עד לעילא. ומתפללין י"ח בלחש: ושליח צבור אומר אבות וגבורות וקדושת השם. ואומר קודם קדושת השם כתר יתנו לך. ומסיים עד עושה שלום, בדרך שמתפללין בשחרית, ונופלין על פניהם ושואלין כל צרכיהן. ואומר ואנחנו לא נדע מה נעשה, וקדיש כולו עד לעילא עד עושה שלום במרומיו וכו' . . . לא יאמר חזן במנחה רצה ולא שים שלום. אלא יאמר מן רצה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון. ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך. ותחונה עינינו וכו'. שלום רב על ישראל תשים לעולם כי אתה הוא מלך ואדון השלום ברוך אתה ה' המברך את עמו ישראל בשלום.

Translation: When the prayer leader comes to the synagogue he says: Ashrei and then Half-Kaddish. All present then recite Shemona Esrei silently. The prayer leader repeats the first three Brachos of Shemona Esrei but before reciting the Bracha of Ata Kadosh, he says: Keser Yitnu Lecha. He repeats all of Shemona Esrei until reaching the Bracha of Oseh Shalom as is done in Tefilas Shacharis. Then they fall and recite Tachanun and make their personal requests. They proceed to say V'Anachnu Lo Naida and Kaddish Tiskabel . . . At Mincha the prayer leader does not recite the words: Ritzei and not the Bracha of Sim Shalom. Instead he begins the Bracha of Ritzei with the words: V'Ishei Yisroel until the end of the Bracha. He further says: Shalom Rav until the end of the Bracha.

Notes: סדר רב עמרם גאון sets forth the order of תפלת מנחה in a manner that is familiar to us including providing for the substitution of שלום רב for שים שלום. Worth noting is his position that קדושה for all תפילות begins with the words: כתר יתנו לך. One difference in סדר רב עמרם גאון's description of the service is his omission of the opening line of רצה. Special attention should be given to his statement that נפילת אפים was the point during תפלת מנחה for individuals to ask for their personal needs. He lends support to those who view עשרה עשרה as עבודה which is not to be interrupted by demands for personal needs.

סידור רב סעדיה גאון—ותאור התפלה השניה, תפלת המנחה: היחיד אומר והוא רחום יכפר עון וגו' ה' הושיעה וגו' אשרי יושבי ביתך וגו' תהלה לדרוד כל המזמור, ואת הפסוקים האלה הוא אומר כשהוא יושב עד שינוח לבו ויתרחב קרבו לתפלה. אחר כך יעמוד ישר ויתפלל שמונה עשרה מן ה' שפתי תפתח עד ה' צורי וגואלי, ונופל על פניו ואומר רחום וחנון, ויושב ואומר ואנחנו לא נדע מה נעשה עד וכפר על חטאתינו למען שמך, כדרך שפרשנו בתפלת שחרית. ותפלת מנחה בציבור היא בדרך זו: החזן פותח להם והוא רחום ואשרי יושבי ביתך ויתגדל, כסדר, אחר כך עומדים ומתפללים שמונה עשרה, ופותח להם החזן ברוך אתה ה' א—להינו וא—להי אבותינו. כמו שכתבתי בתפלת הבוקר. אחר כך רחום וחנון וקדיש אחרי התפלה ועושה שלום.

Translation: The description of the second prayer of the day, Tefilas Mincha: An individual recites V'Hu Rachum Yichaper Avon etc., Hashem Hoshiya, etc. Ashrei Yoshvei Baisecha etc. and the complete chapter of Tehilla L'David.

He recites the verses while in a seated position so that he may calm his heart and prepare himself for prayer. Then he stands straight and recites Shemona Esrei from Hashem Sifasei Tiftach until Hashem Tzuri V'Go'Ali. He then falls and recites Tachanun and says: Rachum V'Chanun and then sits up and says V'Anachnu Lo Naida until V'Chaper Al Chatosainu L'Ma'An Shimecha as we explained concerning Tefilas Shacharis. Tefilas Mincha that is recited in a group of ten men proceeds as follows: The prayer leader begins with V'Hu Rachum, Ashrei and then Kaddish. They then recite the silent Shemona Esrei. The Prayer leader begins with Baruch Ata Hashem Elokeinu V'Elokei Avoseinu as I described concerning Tefila Shacharis. Then Rachum V'Chanun and Kaddish Tiskabel.

Notes: רב סעדיה גאון continues his practice of dividing his discussion of the prayers into what individuals should be reciting and what a ציבור should be reciting. Credit goes to רב גאון for being the first to provide an explanation for reciting אשרי and other פסוקים before תפלת מנחה; i.e as preparation for reciting שמונה עשרה. His choice of פסוקים to recite before אשרי is still followed by נוסח תימן.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט-הלכה ח'- במנחה אומר שליח ציבור אשרי יושבי ביתך וכו' תהלה לדוד וכו' קורא הוא והעם מיושב ועומד שליח ציבור ואומר קדיש והם עומדים אחריו ועונין כדרכן ומתפללין כולם בלחש, ואחר כך חוזר שליח ציבור ומתפלל בקול רם כדרך שעשה בשחרית עד שישלים כל התפלה, ונופלים על פניהם ומתחנן ומגביה ראשו הוא והם, ומתחנן מעט מיושב כדרך שעשה בשחרית ועומד ואומר קדיש וכל העם עונין כדרכן ונפטרין למעשיהם.

Translation: At Mincha, the prayer leader recites Ashrei and Tehila L'David, while he and the congregation are in a seated position. The Prayer leader then stands and says: Kaddish and they stand after and answer as they are required to do. They all then recite the silent Shemona Esrei. The Prayer leader repeats Shemona Esrei out loud as he did in Tefilas Shacharis until he completes all of Shemona Esrei. They then fall and recite Tachanun. They then raise their heads and recite more supplications in a seated position as they did in Tefilas Shacharis. The Prayer Leader then stands and recites Kaddish. Those present respond as they are required and then they return to their everyday activities.

Notes: The רמב"ם is unique in that he provides that the שליח ציבור recites אשרי in a seated position. The congregation does not stand until the שליח ציבור stands.

מהזור ויטרי סימן צט-סדר דיני מנחה- הגיע שעה המנחה כשבא לבית הכנסת אומ' ואני ברוב הסדר ופותח בתחילה: ושליח ציבור עומד לפני התיבה ואו' קדיש עד דאמירן. ועומדי' על רגליהם ומתפללים י"ח. ואחר תפילתם פותח החזן באבות ונבורות וקדושה. כמו ביוצר. . . ולאחר ברכת השלום נופל על פניו בצדו השמאלית. דכת' (שה"ש ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. בבתחינה. בב"ר: ובנפילת אפים מבקש רחמים הוא והציבור:

Translation: When the time to recite Tefilas Mincha arrives and he enters the synagogue, he should recite the verse: V'Ani B'Rov Chasdecha. The Prayer Leader stands in front of the ark and says: Half-Kaddish. Those congregated then stand and recite Shemona Esrei. After they complete the silent recitation of Shemona Esrei, the Prayer Leader begins with the three first Brachos of Shemona Esrei just as in Tefilas Shacharis. After reciting the Bracha of Shalom, they should fall to the left side based on the verse: (Shir Ha'Shirim 2): His left hand under my head and with His right, he hugs me. While in a fallen position he should ask for compassion for himself and for the community.

Notes: The מהזור ויטרי is unique in that he does not provide for the recital of אשרי prior

1. והוא רחום יכפר עון ולא ישחית. והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו. ה' הושיעה. המלך יעננו ביום קראינו. ה' צב-אות. . . עמנו. משגב לנו א-להי יעקב סלה. ה' צב-אות. אשרי אדם בוטח בך. אשרי יושבי ביתך. . .

להבין את התפלה

to reciting **עשרה**. In its place he provides for the recital of one verse that many of us recite before beginning **תפלת שחרית**. He also provides that **נפילת אפים** is the point within the **תפילות** when an individual and the **ציבור** should ask for **רחמים**.

ספר אבודרהם תפלת מנחה—ומתחיל ש"צ ואומר אשרי וקדיש ומתפללין שמנה עשרה. וכתב הרב רבינו יונה באגרת תשובה שמצוה לומר בערב קודם אשרי פ' (במדבר כה, ב) את קרבני לחמי כמו שאומר אותה בבקר במקום שני התמידין שהיו קרבין בכל יום בבקר ובערב כדי שתחשב הזכירה כמעשה וכן הוא אומר (הושע יד ג) ונשלמה פרים שפתינו. וכן נוהגין במקצת מקומות. וחוזר שליח צבור התפלה ואינו אומר ברכת כהנים. ונופלין על פניהם ואומר אבינו מלכנו וכו' ואומר ואנחנו לא נדע וכו' ואומר קדיש תקבל. ואומר מזמור מתהלים. ואומר קדיש יהא שלמא רבא.

Translation: The Prayer Leader begins and says: Ashrei and Half Kaddish. They then recite Shemona Esrei. Rav Yona wrote in his Letter on Repentance that it is a Mitzvah in the evening before reciting Ashrei to recite the verses that describe the daily sacrifices in the same manner as the verses are recited in the morning. The recital of those verses is in place of bringing the daily Tamid sacrifices in the morning and in the evening. The recital of the verses is deemed to be equal to bringing the sacrifices in accordance with the verse (Hoshea 14, 3): May the utterances of our lips be deemed equal to the sacrifices that were once brought. That is the custom in some places. The Prayer Leader repeats Shemona Esrei and does not recite the Blessing of the Kohanim. They then fall and say Aveinu Malkeinu etc. and say V'Anachnu Lo Naidah etc. and say Kaddish Tiskabel. Then the Prayer Leader recites a chapter of Tehillim and then the Yihei Shlama Kaddish.

Notes: The **אבודרהם** is one of the first to include the custom of reciting **קרבנות** before beginning **תפלת מנחה**. He is further unique in that he provides for the recital of a paragraph of **תהילים** after reciting **תפלת מנחה** which is followed by the recital of **קדיש**. The **קדיש** appears to be similar in form to what we would describe as **קדיש יתום** but the **אבודרהם** does not describe it as such. This custom is followed by many **ספרדים**. Perhaps the **אבודרהם** is providing the basis for those who recite **לדוד ה' אורי וישעי** after **תפלת מעריב** and not after **תפלת מנחה**.

ספר כלבו סימן כז'—וזהו סדר התפלה, אומר אשרי וקדיש זוטא, ואין לומר תהלה לדוד במנחה עד שישלמו לבא מנין, כדי שיאמר עליו קדיש של תפלת המנחה, ולכך פירש רב עמרם ז"ל שיש לחזן לומר ישתבח בתפלת שחרית לפני התיבה מעומד כדי לומר עליו קדיש כך מצאתי.

Translation: This is the order of Tefilas Mincha: he says Ashrei and Half Kaddish. The congregation does not recite Tehilla L'Dovod at Mincha without ten men being present so that the recitation of it triggers the recital of Kaddish at Tefilas Mincha. That explains why Rav Amrom said that the Prayer Leader should recite Yishtabach in Tefilas Shacharis standing before the ark; in order to trigger the recital of Kaddish, so I found.

Notes: The **ספר כלבו** is the first to draw a comparison between the practice of reciting **אשרי** before **עשרה** in **תפלת מנחה** to the recital of **פסוקי דזמרה** before **שמנה** in **תפלת שחרית**. The requirement that a **מנין** be present before reciting **אשרי** is not again seen in major Halachic literature until the time of the **רמ"א** who adds that requirement in his comments to **שלהן ערוך אורה חיים סימן רלד'**.

טור אורח חיים סימן רלד'—סדר תפלת המנחה בציבור אומר אשרי וקדיש ומתפללין י"ח וש"צ מחזיר התפלה כדרך שעושיין בשחרית ונופלים על פניהם ואומרים ואנחנו לא נדע וכו' ואומר קדיש שלם ונפטרין לבתיהם לשלום. ויש שאין אומרים רצה במנחה אלא מתחילין ואשי ישראל וכבר כתבתי למעלה שאין טעם למנהגם:

Translation: The order of Tefilas Mincha when it is recited in a group of ten men: they recite Ashrei, Half Kaddish and recite Shemona Esrei. The Prayer Leader repeats Shemona Esrei as it is done in Tefilas Shacharis. They then fall and say: V'Anachnu Lo Naidah etc. The Prayer Leader then recites Kaddish Tiskabel and they go home in peace. Some do not recite the full Bracha of Ritzei in Shemona Esrei at Mincha but begin with the words: V'Ishei Yisroel. I have already written above that there is no reason to follow that practice.

Notes: The טור comes out with a statement against changing the נוסח of the ברכה of רצה.

It is worth noting that none of the above sources explain why the פסוקים of אשרי and תהלה לדוד were chosen to introduce תפלת מנחה. The לבוש תכלת offers the following explanation:

לבוש תכלת אורח חיים רלד'—סדר תפלת מנחה בציבור. אומר אשרי, והוא אחד מן השלש אשרי שאמר רבי אלעזר (ברכות ד' עמוד ב') כל האומר תהלה לדוד בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ויש לומר גם כן בסופו פסוק ואנחנו נברך י-ה וגו'.

Translation: The Order of Tefilas Mincha That Is Recited In A Group Of Ten Men-Recite Ashrei; this is one of the three times that we recite Ashrei each day in accordance with the teaching of Rabbi Elazar (Brachos 4, 2): whoever recites the chapter: Tehilla L'Dovid three times each day is guaranteed that he will be rewarded the Next Life. It is imperative to add at the end of the chapter the verse: V'Anachnu Nivarech Kah etc.

רב אברהם אזולאי in his comments to the לבוש adds:

רב אברהם אזולאי— נהגו לומר מזמור מה ידידות (תהילים פרק פד').

Translation: It was a custom to also recite Chapter 84 of Tehillim.

One reason to recite chapter 84 of תהילים before תפלת מנחה is because it contains within it the repetition of the word: אשרי three times, so the רוקח explains:

פירושי סידור התפילה לרוקח [כז] אשרי עמוד קמ—והנה אמרנו ג' פעמים, אשרי יושבי, אשרי העם, אשרי העם, וכן במזמור למנצח על הגיתית מה ידידות משכנותיך, ג"פ אשרי, אשרי יושבי, אשרי אדם עז, אשרי אדם בוטח בך, כנגד ג' רגלים, וכנגד ג' נפשי לבי ובשרי במזמור מה ידידות, וג' נכספה וגם כלתה וג' ירננו, וג' פעמים ביום היו מהללים ערב ובקר וצהרים, וג' מצאה בית, יושבי ביתך, בבית אלקים, וג' כהנים לויים וישראל.

Translation: When we recite Ashrei, we recite the word Ashrei three times: Ashrei Yoshvei, Ashrei Ha'Am and Ashrei Ha'Am. You find a similar repetition of the word: Ashrei three times in Chapter 84 of Tehillim, La'Minatzei'Ach Al Ha'Gigis; i.e. Ashrei Yoshvei, Ashrei Adom Oz, Ashrei Adom Bo'Teach Bach. The number three represents the three holidays, the three words: my soul, my heart and my body and the three words: yearning, pining and fervently contained in the third verse of chapter 84 of Tehillim, the three times that we pray each day and the three times the word house appears in the same chapter: found a house, sit in Your house, in the House of my G-d and the three categories of Jews: Kohanim, Leviim and Yisroelim.

תפלת מנחה אשרי DURING WAITING FOR TEN MEN BEFORE RECITING

In our review of the requirements for reciting תפלת מנחה, we noted the following opinion of the ספר כלבו:

ספר כלבו סימן כז'—וזהו סדר התפלה, אומר אשרי וקדיש זוטא, ואין לומר תהלה לדוד במנחה עד שישלמו לבא מנין, כדי שיאמר עליו קדיש של תפלת המנחה, ולכך פירש רב עמרם ז"ל שיש לחזן לומר ישתבח בתפלת שחרית לפני התיבה מעומד כדי לומר עליו קדיש כך מצאתי.

The ספר כלבו provides that תהלה לדוד (אשרי) should not be recited in the absence of ten men being present. Two questions: Why is it necessary that ten men be present? And on what basis did he draw that conclusion from the statement of רב עמרם גאון that the שליח ציבור must recite ישתבח in a standing position? Let us begin by asking a third question: has the rule provided by the ספר כלבו been applied to תפלת שחרית (קדיש) after (פסוקי דזמרה) and to תפלת מעריב (שמונה עשרה קדיש) before (פסוקי דזמרה). The answer to the third question is provided by the משנה ברורה:

משנה ברורה סימן נה ס"ק ב-ועיין בפרי מגדים במ"ז אות ג' דמוכח מיניה דלענין פסוקי דזמרה ולענין תפלת ערבית גם המגן אברהם מודה להט"ז.

The following is the position of the ט"ז:

ט"ז אורח חיים סימן נה ס"ק ג-לא שייך לק"ש וברכותיה. – פי' ומשום הכי אם התחילו ערבית בי' והלכו מקצתן יגמור הקדיש שקודם התפלה לפי שהקדיש שייך לברכת ק"ש אבל לא יאמרו הקדיש אחר תפלי' י"ח לפי שהתפל' אינה חבור לברכות של ק"ש: מתוך דברי הפוסקי' שכתבו ואומר קדיש ואין אומרים אותו בפחות מ"י משמע דהפסוקי דזמרה אין צריך עשרה דאפי' אם אומרן ביחידות כל שיש י' בשעת אמירת הקדישים די בכך וכן משמע ממה שכתב רמ"א בס"י נ"ג ס"ג שאם אין מנין בבית הכנסת ימתין הש"ץ עם ישתבח כו' ובתשו' רמ"מ סי' ח' כ' דיכול גם כן להמתין אחר אמירת ישתבח על מנין, וכן הדין בתפלת ערבית שהתפלל ביחידות ימתין אח"כ על מנין וכן נ"ל בכל לימוד שאדם לומד פסוקים ואגדות או תלמוד שאם נזדמן לו תכף מנין שיכול לומר קדיש ומכל שכן בעלינו לשתבח

1. TUREI ZAHAV (TAZ)-Rabbi David HaLevi was born in 1586 in Ludmir, Poland. He was a student of his older brother, Rabbi Isaac HaLevi, rabbi of Ludmir and author of Shu"t Mahari HaLevi. Known as a child prodigy, Rabbi David married the daughter of Rabbi Joel Sirkis (the Bach). He was appointed rabbi of Posen, and subsequently rabbi of Ostraha, where he established a yeshiva. Miraculously saved during the Cossack uprisings of 1648-1649, he wandered from place to place, until he returned to Poland in 1654 and was appointed rabbi of Lemberg. He was a member of the Council of Four Lands. He passed away in 1667. (Bar-ILan Digital Judaic Library).

שאמרוהו בפחות מ"י ונודמנו אח"כ י' ש"ל קדיש שהרי בעלינו יש פסוקים. ובלבוש כתוב דכשאמר עלינו בלא מנין לא מהני אח"כ מנין כיון שאינו תקנת חכמים לומר עליו קדיש אלא מנהג בעלמא הוא. ולא נראה לי כן דהא יש פסוקים בעלינו אבל מה שכתוב עוד בלבוש שאם יצאו קצת מן המנין בשעת עלינו שאין לומר הקדיש אחריו דאין אמירת עלינו אלים כל כך שיגרור אחריו קדיש אפילו בלא מנין זה ודאי נכון הוא דהוא הדין בקדיש שאומרים אחר הלימוד דצריך מנין דוקא בשעת הקדיש. וא"ל ממה שכתב רמ"א בס"י רל"ד שאין לומר אשרי שקודם מנחה אלא כשיש מנין בב"ה כדי שיאמרו עליו הקדיש קודם תפלת מנחה לא קשיא מידי דהתם אין הטעם משום שאין שייך קדיש על מה שאמרו תחלה בלא מנין אלא הטעם דאין לעשות לכתחלה הפסק בין הקדיש ובין מה שנאמר תחלה וזה מבואר בדברי הכל בו שמשם מקור אותו דין שכתב וזה לשונו: ואין לומר תחלה לדוד במנחה עד שישלמו לבוא למנין כדי שיאמר עליו קדיש של תפלת מנחה ולכך פירש רב עמרם שיש לחזן לומר ישתבח בתפלת שחרית לפני התיבה מעומד כדי לומר עליו קדיש עד כאן לשונו. הרי לפניך מדמדמה זה לאמירת ש"ץ ישתבח מעומד שהוא כדי שלא להפסיק בין ישתבח לקדיש, הכי נמי כן הוא באשרי קודם לקדיש במנחה. והא דלא הזהירו כן באמירת פסוקי דזמרה בשחרית שלא יאמר עד שיהיה מנין משום דפסוקי דזמרה יש שהייה באמירתם ודרך לבא מנין במשך זמן אמירתם מה שאין כן באשרי שאין שהייה באמירתו. על כן צריך אוהרה שלא להפסיק אבל ודאי אם אירע שלא באו מנין עד אחר אשרי ודאי בשביל זה לא יחסר הקדיש. וכן נוהגים בכל יום באמירת תהילים בבוקר בלא מנין שאומרי' אח"כ קדיש כשיבואו מנין ושפיר עבדי כנראה לי:

The **ט"ז** sets forth the difference between **תפלת מנחה** on the one hand and **תפלת שחרית** on the other hand as being the length of time it takes to reach **קדיש**. Due to the amount of time it normally takes to recite **פסוקי דזמרה**, ten men should arrive before the congregation reaches **קדיש**. **תפלת מנחה** can be distinguished from **תפלת מעריב** in the same way. In **תפלת מנחה**, however, the congregation reaches **קדיש** soon after beginning to recite **אשרי**. Despite the difference between the **תפילות**, the **ט"ז** applied one rule to all the **תפילות**. In his opinion, **קדיש** may be recited immediately after the tenth man arrives even if the congregation has finished reciting **אשרי**. According to the **משנה ברורה** most agree with the **ט"ז** concerning **תפלת שחרית** and **תפלת מעריב**. Why did some disagree with the **ט"ז** concerning **תפלת מנחה**? The **ט"ז** fails to mention an additional difference between the **תפילות**. In both **תפלת שחרית** and **תפלת מעריב**, a **ברכה** precedes **קדיש**. The **ברכה** signifies the end of a section of the service. In **תפלת קריאת שמע**, it is the section of **פסוקי דזמרה**. In **תפלת מעריב**, it is the section of **קריאת שמע** and **ברכותיה**. Waiting for a tenth man after each of those activities does not take away from

להבין את התפלה

what was completed. קדיש is the celebration of what occurred. It is קדיש that requires the presence of the tenth man. תפלת מנחה in שמונה עשרה is not preceded by a ברכה. It is preceded by אשרי, a compilation of verses. Reciting פסוקים does not have a natural end because it is a form of לימוד תורה and לימוד תורה has no end. The recital of קדיש marks the end of the session of לימוד תורה. In תפלת מנחה, in theory, if ten men are not yet present, and those congregated have finished reciting אשרי, they should continue to recite verses until the tenth men arrives. When those congregated do not continue reciting verses they create a break. קדיש cannot not be recited for that kind of activity once those who participated in the activity took a break. That is why we find that the מגן אברהם requires that when a congregation waits for a tenth man after reciting אשרי in תפלת מנחה, they are required to first recite an additional chapter of תהילים². Because the ט"ז does not recognize this difference between the תפילות, he permits the recitation of אשרי even when ten men were not present; he allows those congregated to wait for the tenth man to appear and he does not require the recitation of additional verses. We see that he follows the same rationale when he holds that קדיש may be recited immediately after a tenth man joins a group of nine who recited chapters of תהילים.

Let us resolve the last open question: on what basis did the כל בו draw his conclusion that those congregated could not recite אשרי at תפלת מנחה without ten men being present from the statement of רב עמרם גאון that the שליח ציבור must recite ישתבח in a standing position? To answer that question, we need to study some liturgical history:

ערוך השולחן אורח חיים סימן נג-סעיף א-דע דבזמן הקדמון לא היה הש"ץ יורד לפני העמוד מיד בהתחלת התפלה כמו שהמנהג אצלינו אלא שברוך שאמר וכל פסוקי דזמרה היה כל אחד אומר על מקומו, וכל הקהל אמרו ישתבח עד חי העולמים והש"ץ יורד לפני התיבה ומתחיל ישתבח ולכן הטור וש"ע קבעו דיני שליח ציבור בסימן זה אחרי דיני פסוקי דזמרה... והש"ץ יורד לפני התיבה ואומר ישתבח מעומד והעמידה היא לא מפני ישתבח אלא מפני הקדיש.

The כל בו interprets רב עמרם גאון's statement that ישתבח is to be recited by the שליח ציבור in a standing position as a requirement that the congregation must wait for ten men to be present in order to recite ישתבח. In the כל בו's view, the שליח ציבור steps forward only after ten men are present. The כל בו then draws a comparison between reciting אשרי before תפלת מנחה and reciting ישתבח in תפלת שחרית. The ערוך השולחן appears to interpret רב עמרם גאון's statement differently. He provides that the שליח ציבור must

2. מגן אברהם סימן רלד ס"א-א ואם אמר אשרי בלא מגין ואח"כ באו למנין יאמרו מזמור א' ואחר כך יאמרו קדיש.

stand not because he is reciting **ישתבח** but because he is about to recite **קדיש**. The practical difference between the two views is whether you need to wait for ten men before the **שליח ציבור** stands to recite **ישתבח** or in accordance with our custom in which the **שליח ציבור** is already standing for **דומרה פסוקי דזמרה**, can the congregation first recite **ישתבח** and then wait for the tenth man to arrive?

The requirement that a **שליח ציבור** must stand has been interpreted by others in a different manner. In the **מהזור מסורת הרב**, based on the teachings of Rabbi Joseph Soloveitchik, זצ"ל, the editor, Dr. Arnold Lustiger, provides a practice adopted by the Rav that was based on the requirement that the **שליח ציבור** stand while reciting **אשרי** during **תפלת מנחה**. The Rav's practice was based on the following:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט-הלכה ה'-במנחה אומר שליח ציבור אשרי יושבי ביתך וכו' תהלה לדוד וכו' קורא הוא והעם מיושב ועומד שליח ציבור ואומר קדיש והם עומדים אחריו ועונין כדרכן ומתפללין כולם בלחש.

On page xlv of the **מהזור**, Dr. Lustiger comments as follows:

When davening *Mincha*, the Rav was careful to sit during the recitation of *Ashrei*, as implied by the language of the *Rambam (Hilchos Tefillah 9:80)* who states that all the people other than the *chazzan* would be seated at that time. The Rav understood that this is in fact a requirement, not an option, and that it is done in order to establish the presence of an organized, unified *tzibbur (Nefesh HaRav, p. 152)*. Moreover, he suggested that even an individual davening alone should be careful about this so that when he subsequently rises for the *Shemona Esrei*, which must be said while standing, the fact that he has indeed stood up will be that much more noticeable and prominent (*MiPeninei HaRav, p. 61*).

Query: May we conclude that the Rav would hold like the **כל בו** and he would not have the congregation recite **אשרי** at **תפלת מנחה** until ten men are present? What would be his position concerning **תפלת שחרית**? Would he also require that ten men to be present while reciting **ישתבח** in order to follow it with **קדיש**?

A Quote From Philo³

Man's true function is to know G-d, and to make G-d known: he can know G-d only through His revelation, and he can comprehend that revelation only by continued study.

3. Taken from Philo-Judaeus of Alexandria by Norman Bentwich, Jewish Publication Society, 1910, page 46. Philo was a Jewish philosopher who lived in Alexandria, Egypt approximately 20 BCE to 40 CE.

TRANSLATION OF SOURCES

ספר כלבו סימן כז-This is the order of Tefilas Mincha: he says Ashrei and Half Kaddish. The congregation does not recite Tehilla L'Dovid at Mincha without ten men being present so that the recitation of it triggers the recital of Kaddish at Tefilas Mincha. That explains why Rav Amrom said that the Prayer Leader should recite Yishtabach in Tefilas Shacharis standing before the ark; in order to trigger the recital of Kaddish, so I found.

משנה ברורה סימן נה ס"ק ב-Check in Section 47 subsection 3 of the Sefer Pri Megadim where he states his opinion that the Magen Avrohom agrees with the Taz as to Pseukei D'Zimra and Tefilas Maariv.

ט"ז אורח חיים סימן נה ס"ק ג-If they begin to recite Tefila Maariv with ten men present and some of them leave, they can recite the Kaddish that is said before Shemona Esrei because that Kaddish is connected to the Brachos of Kriyas Shema but they may not recite the Kaddish that follows Shemona Esrei because Shemona Esrei is separate from the Brachos of Kriyas Shema. From the words of the Poskim who wrote that they say Kaddish and it is not said in the absence of ten men it can be inferred that the recital of Pseukei D'Zimra does not require the presence of ten men. In other words if they recited Pseukei D'Zimra to themselves, as long as ten men are present when they need to recite Kaddish, they may do so. It appears that this rule can also be inferred from what the Ramah wrote in section 53, subsection 3 that if ten men are not present in synagogue, the prayer leader should wait when he reaches Yishtabach. In the Teshuvos of Rav Mayer section 8 he wrote that the prayer leader can choose to stop and wait for the tenth man to arrive even after reciting Yishtabach. That is the rule concerning Tefilas Maariv that if those present pray to themselves, they can wait for the tenth man in order to recite Kaddish. The same rule appears to apply to a group that is learning Chumasch or Aggadah or Talmud. Once ten men are present in the room, they can recite Kaddish D'Rabbanan. Certainly concerning Aleinu L'Shabeach⁴ if it was recited by less than ten and then the tenth man appears that they may recite Kaddish because Aleinu has within it verses. In the Levush he wrote that if Aleinu was recited without ten men being present, it does not help that the tenth man appears since reciting Kaddish after reciting Aleinu is only a custom and not a Takana instituted by our Sages. I do not agree because verses are being recited within Aleinu. But I do agree with another statement that the Levush appears to make; i.e. that if while reciting Aleinu some of the ten men leave, it is not appropriate in that case to recite Kaddish after Aleinu. The reason being that reciting Aleinu is not that critical that we need to recite Kaddish after reciting it when ten men are not present while reciting it. That

4. This can easily happen when a handful of people go out to recite Kiddush Levana and only after finishing Aleinu a group of ten finally is present.

would be stretching too far the rule that a group learning Torah does not need to have within it ten men in order to recite Kaddish as long as the tenth man is present when they want to recite Kaddish. One cannot challenge my position based on what the Ramah wrote in Section 234 that it is not appropriate to recite Ashrei before Mincha unless ten men are present so that ten men are present when Kaddish is recited. The problem in that case is not that it is inappropriate to recite Kaddish when ten men are not present for the recital of Ashrei. The problem there is that it is inappropriate to pause between reciting Ashrei and reciting Kaddish. That is the point made by the Kol Bo who is the source for the position of the Ramah. This is what the Kol Bo wrote: The congregation does not recite Tehilla L'Dovid at Mincha without ten men being present so that the recitation of it triggers the recital of Kaddish at Tefilas Mincha. That explains why Rav Amrom said that the Prayer Leader should recite Yishtabach in Tefilas Shacharis standing before the ark; in order to trigger the recital of Kaddish. Up to here is what he wrote. The Kol Bo is comparing the recital of Ashrei at Mincha to the Prayer Leader reciting Yishtabach while standing at Shacharis. The Kol Bo is concerned that there not be a break between the recital of Yishtabach and the recital of Kaddish just as he is concerned that there not be a break before reciting Kaddish at Shacharis. Why then did they not also rule that all of Pseukei D'Zimra should be said only when ten men are present? Because of the length of time it takes to recite Pseukei D'Zimra. During that time ten men should arrive. The same cannot be said about reciting Ashrei. Reciting Ashrei does not take a long time. That is why concerning Mincha, the KolBo issues a warning not to create a break between reciting Ashrei and Kaddish. However, if by chance ten men do not arrive at Mincha until after Ashrei was recited, those congregated should not omit Kaddish for that reason. That is how we conduct ourselves each day with the recital of Tehillim in the morning. The recital usually begins without ten men being present but we recite Kaddish once the tenth man arrives. It appears to me that we are conducting ourselves properly.

ערוך השולחן אורה היים סימן נג'—סעיף א'—Know that in ancient days, the prayer leader did not step up to the Bimah immediately at the start of Tefilas Shacharis as we practice today. Instead Baruch Sh'Amar and all of Pseukei D'Zimra up to the end of Yishtabach were said by each person at his seat. The prayer leader would then go to the Bimah and begin to repeat Yishtabach. That is why the Tur and the Shulchan Aruch placed their comments concerning the conduct of the prayer leader immediately after discussing the laws of Pseukei D'Zimra . . . The prayer leader would go to the Bimah and recite Yishtabach while standing. His standing was not for the recital of Yishtabach but for purposes of reciting Kaddish.

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ט—הלכה ח'—At Mincha the prayer leader recites Ashrei Yoshvei Bai'Secha, etc., Tehilla L'Dovid etc. He and the congregation recite Ashrei in a seated position. The Prayer Leader then stands and recites Kaddish. The congregation then stands and answers as is their practice and the prayer leader and those congregated then recite the silent Shemona Esrei.

שלום רב

One of the true mysteries of the **סידור** is the practice in **נוסח אשכנז** of replacing the paragraph of **שים שלום** with **שלום רב** in **תפלת מנחה** and **תפלת מעריב**. What makes this practice so unusual is the fact that the **חתימת הברכה** is not changed nor is the theme of the **ברכה** changed. The difference between the two paragraphs appears to be solely in the choice of words. Despite the difference in the choice of words, both paragraphs follow closely the language contained in **ברכת כהנים**. The paragraph: **שלום רב** begins by repeating the last word of **ברכת כהנים**. The paragraph: **שים שלום** begins by repeating the last theme of **ברכת כהנים**; i.e. **לך שלום**; i.e. **"וישם"**. When did the practice of replacing the paragraph of **שים שלום** with **שלום רב** in **תפלת מנחה** and **תפלת מעריב** in **נוסח אשכנז** begin? It appears to have begun around the same time that the practice began not to have the **כהנים** recite **ברכת כהנים** each day. Both these practices began in **אשכנז**, the Rhineland, and were not adopted among the **ספרדים**. The history of **שלום רב** is portrayed by Rabbi Zeligman Baer, זצ"ל, in his **סידור עבודת ישראל** as follows:

סידור עבודת ישראל-שלום רב. על שם הפסוק תהילים קי"ט, קס"ה, קכ"ה, ה'. ואומרים הנוסחא הזאת בתפלת ערבית ומנחה שאין נשיאות כפים, ובשחרית ומוסף גם במנחה של תענית שהוא ראוי לנשיאות כפים אומרים שים שלום כי אחר ברכת כהנים לעולם שים שלום כדאיתא בסוטה דף ל"ט, ב' ובמדבר רבה דף רמ"ד, ב'. ומה שנוהגים לומר שים שלום במנחה של שבת ושל יום כפורים שאין בהם נשיאות כפים הוא בעבור שקראו בתורה ובשים שלום כתוב כי באור פניך נתת לנו תורת חיים, אך בזה המנהגים שונים. וראה הגהות מיימוני לנוסח תפלה סימן א' ולקוטי פרדס דף יג', א' ומטה משה סימן קע"ו. ובני מנהג ספרד אין להם כלל הנוסחא של שלום רב, ואומרים תמיד שים שלום, וכן לא נמצאה שלום רב לא בסידור רב עמרם גאון¹ ולא ברמב"ם; ולהפך, מנהג אויגנון אומרים תמיד שלום רב ולא שים שלום.

Translation: The words: Shalom Rav are based on the words found in a verse in Tehillim 119, 165 and 125, 5. This version is recited at Tefilas Maariv and Mincha, times when Kohanim do not bless the people. At Tefilas Shacharis and Mussaf and at Mincha on a public fast day when it is appropriate for Kohanim to bless the people, it is customary to recite the paragraph: Sim Shalom because after the Kohanim bless the people, it is necessary to recite the paragraph: Sim Shalom as we learned in Maseches Sotah 39, 2 and Bamidbar Rabbah 244, 2. The custom that some have to recite the paragraph: Sim Shalom at Mincha on Shabbos and Mincha on Yom Kippur, times when Kohanim do not bless the people, is based on

1. We previously noted that **רב עמרם גאון** provided that **שלום רב** should be recited at **תפלת מנחה**. Rabbi Baer's note is proof that not all versions of the **סידור רב עמרם גאון** included this provision. See Professor Daniel Goldschmidt's edition of **סידור רב עמרם גאון** in which he appears to indicate that the provision concerning **שלום רב** was added later.

the fact that at those times the Torah is read and within the words of the paragraph of Sim Shalom are found the words: Ki B'Or Panecha Nasata Lanu Toras Chayim. However, even as to that practice there are variations. See also the HagHos on the Rambam on the section which contains the words of the Tefilos, Siman 1, and in the Likutei Pardes, page 13, 1, and the book Mateh Mosheb, Siman 176. Those who follow the practice of the Sephardim, never have occasion on which they recite the paragraph beginning with the words: Shalom Rav. During all their Tefilos, they recite the paragraph: Sim Shalom. In addition, the paragraph beginning with the words: Shalom Rav is not found in the Siddur of Rav Amrom and not in the Rambam. The opposite is true about the custom of those from Augnine. They always recite the paragraph beginning with the words: Shalom Rav.

The following sources support the conclusion that the practice in נוסח אשכנז of replacing the paragraph of שים שלום with שלום רב in תפלת מנחה and תפלת מעריב began in אשכנז around the same time that the practice began not to have the ברכת כהנים recite ברכת כהנים each day:

פירושי סידור התפילה לרוקה [סה] שים שלום עמוד שנט-הגה"ה יש אומרים ברכת כהנים למנחה, ושקר גדול הוא בימינם ובשמאלם, כדברי רבינו אליקים זצ"ל, שהרי אין נשיאות כפים במנחה, וגזרו יום הכפורים אטו כל שבת. וגם מה"ר שמואל מבבנברק כמו כן לא היה אומר ברכת כהנים במנחה. ואפילו שים שלום לא היה אומר במנחה בשבת, אך שלום רב כדרך כל השנה כולה, כי שים שלום מחובר הוא לברכת כהנים כדברי רבינו החסיד זצ"ל, ויש ראייה וטעם גדול בדבר, אך מהר"ם זצ"ל כתב שיש לומר שים שלום במנחה בשבת.²

Translation: Some have the Prayer Leader recite the Priestly Blessings at Mincha and that is a great error from all sides as was expressed by Rabbi Elyakim, of blessed memory, since the Priestly Blessings may not be recited by the Kohanim at Mincha. The only reason that the Prayer Leader recites the Priestly Blessings at Mincha on Yom Kippur is because it is done on Shabbos at Mincha and Yom Kippur is treated like Shabbos for this purpose. Also Rabbi Shmuel from Babnabrek did not recite the Priestly blessing at Mincha. He also would not recite the paragraph that begins with the words: Sim Shalom at Mincha on Shabbos but would recite Shalom Rav as he did all year round because the paragraph that begins with the words: Sim Shalom is connected to Birkas Kohanim as was explained by Rabbi Yehudah Ha'Chasid. There is a proof and a great reason to do so but the Maharam Mi'Rottenberg wrote that it is correct to recite the paragraph that begins with the words: Sim Shalom on Shabbos at Mincha.

2. Why? Because of קריאת התורה:

פירושי סידור התפילה לרוקה [יז] למנחה מזמור לדוד עמוד פג-מה ענין תורה אצל מזמור י"ח, לפי שהתורה עושה שלום בעולם, שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, שלום רב לאוהבי תורתך, וכת' ללא תורה, וכת' בימים ההם אין שלום ליוצא ולבא. לכך תקנו בסוף י"ח ברכות שלום רב, וכן בשנים שלום תורת חיים.

Why is the 18th chapter of Tehillim followed by a chapter whose theme is the Torah? Because the Torah creates peace in the world as it is written: all of your children study G-d's Torah and your children create much peace; much peace to those who love our Torah; and it is written (Divrei Ha'Yamim 2, 15, 3 and 5): without Torah. Two verses later it is written: on those days there is no peace for those who come and those who go. That is why they placed the paragraph of Shalom Rav at the end of Shemona Esrei and that is why they added the words: Toras Chayim (a living Torah) in the paragraph of Sim Shalom.

להבין את התפלה

פירושי סידור התפילה לרוקה [סג] שלום רב – בבוקר מדלגים שלום רב ואומר ברכת כהנים.
Translation: In the morning we omit the paragraph of Shalom Rav and the Kohanim recite the Priestly Blessings.

פירושי סידור התפילה לרוקה [מא] אהבה רבה עמוד רפ – וכן י' פעמים מלך בי"ח ברכות כשתאמר שלום רב בבקר ובערב, כנגד י' שמלכו בכיפה והקב"ה ראשון ואחרון, לכך היה מורי רבינו יהודה החסיד זצ"ל מתפלל שחרית וערבית שלום רב³, לפי שיש בו כי אתה הוא מלך אדון כל השלום, ושם שלום תקנו לשליח ציבור לומר אחר ברכת כהנים.

Translation: And so we mention that G-d is king ten times in Shemona Esrei but only when you recite the the paragraph of Shalom Rav in the morning and in the evening. The reason to do so is to remember the ten kings who ruled on Earth while G-d reigned both before and after they ruled. That is why my teacher, Rabbi Yehudah Ha'Chasid, of blessed memory, recited the paragraph of Shalom Rav in the morning and at night because it contains within it the words "Ki Ata Hoo Melech Adon Kol Ha'Shalom" (because You are the King, Master of all peace) and the paragraph that begins with the words: Sim Shalom was meant to be recited by the Prayer leader only after the Kohanim recited the Priestly Blessings.

סידור רבנו שלמה ב"ר שמשון מגרמייזא – דף קיד – שלום רב בסוף התפלה י"ח ברכות, לפי שיש מויקרא אל משה עד זאת תורת זבח השלמים, י"ח פרשיות. הקרבנות נקראו שלמים, מפני שעושים שלום בין ישראל להקדוש ברוך הוא, כמו שנדרש בזבחים . . . והתפילות כנגד תמידין תקנום.

Translation: We recite Shalom Rav at the end of Shemona Esrei because when you count the sections in Sefer Va'Yikra from the beginning to the words: Zos Toras Zevach Ha'Sh'Lomim (these are the rules for the Shlomim offerings), you will find that there are eighteen sections. These sacrifices are called Sh'Lomim because they create peace between the Jewish people and G-d as we learned in Maseches Zevachim . . . and the prayers were composed to be substitutes for the sacrifices.

All the above sources refer to a link between the paragraph of **שם שלום** and **ברכת כהנים**. Even the group of **חכמי אשכנז** whose opinions are provided here and whose practice it was to recite the paragraph of **שלום רב** in all the **תפילות** acknowledge that the

3. הערות על פירושי סידור התפילה לרוקה [מא] אהבה רבה עמוד רפא – ומקור לשלום רב שחרית וערבית לא מצאנו, (בסידור ר"ש מגרמייזא מזכיר שלום רב בשחרית עי"ש עמ' קי ועמ' קיד), וקמע זה מובא בערוגת הבושם ח"ד עמ' 701 מכ"י וינא נ"א ע"א בשינויים: וכן י"ח אצ"ל י' פעמים מלך בי"ח ברכות כשתאמר שלום רב בבוקר ובערב וכו', לכך היה מורי רבינו יהודה החסיד זצ"ל מתפלל שחרית וערבית שלום רב לפי שיש בו כי אתה הוא מלך כל השלום, ושם שלום תיקנו לש"ץ אחר ברכת כהנים.

Translation: A source for reciting Shalom Rav in the morning and night we cannot find. (In the Siddur of Rabbi Shlomo from Magentzja he mentions the practice of reciting Shalom Rav in Shacharis, pages 110 and 114). This paragraph is quoted in the book Arugas Ha'Bosem, Volume 4, page 107. He also wrote: And so we mention that G-d is king ten times in Shemona Esrei but only when you recite the the paragraph of Shalom Rav in the morning and in the evening. That is why my teacher Rabbi Yehudah Ha'Chasid, of blessed memory, recited the paragraph of Shalom Rav in the morning and at night because it contains within it the words "Ki Ata Hoo Melech Adon Kol Ha'Shalom" (because You are the King Master of all peace) and the paragraph that begins with the words: Sim Shalom was meant to be recited by the Prayer leader only after the Kohanim recite the Priestly Blessings.

paragraph of **שִׁים שְׁלוֹם** should follow the recitation of **בְּרַכַּת כַּהֲנִים** when it is performed by the **כַּהֲנִים**. Other authorities such as the **רמב"ם** held that the paragraph of **שִׁים שְׁלוֹם** was to be recited in all **תְּפִילּוֹת**. That may have resulted from the practice among Sephardim to have the **כַּהֲנִים** recite **בְּרַכַּת כַּהֲנִים** on a daily basis. What we are witnessing here is another example of a phenomena that we noted before concerning the development of the **סִידוֹר**. The manner in which subsequent generations interpret what their predecessors wrote led to changes in practice. In this case the words: **בְּרַכַּת כַּהֲנִים** are subject to interpretation. Does it mean only when **בְּרַכַּת כַּהֲנִים** is recited by the **כַּהֲנִים** or does it include the instances in which the **שְׁלִיחַ צִיבוֹר** recites **בְּרַכַּת כַּהֲנִים**? The present practice in **נוֹסַח אֲשַׁכְּנֶנּוּ** of reciting the paragraph of **שִׁים שְׁלוֹם** in **תְּפִלַּת שַׁחֲרִית** and in **תְּפִלַּת מַנְחָה** on a **צִיבוֹר** while reciting **רַב שְׁלוֹם** in **תְּפִלַּת מַנְחָה** and **תְּפִלַּת מַעֲרִיב** must have resulted from an interpretation that **בְּרַכַּת כַּהֲנִים** includes instances in which the **שְׁלִיחַ צִיבוֹר** recites **בְּרַכַּת כַּהֲנִים**.

Here is one additional source that adds to the mystery of **רַב שְׁלוֹם**:

תְּשׁוּבוֹת הַגְּאוֹנִים – גְּאוֹנֵי מוֹרָח וּמַעֲרַב סִימָן קָבוֹ–עֲשֵׂרָה שְׁמַתְפַּלְלִין וְכִיוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לֵאמֹר
הַקְּדוּשָׁה, הַלֵּךְ אֶחָד מֵהֶן, יְסַיְמוּ אֶת כָּל הַבְּרָכוֹת עַד שְׁלוֹם רַב אֲבָל יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ אִי אִפְשָׁר
לִזְמַר לוֹ אֵלָּא בְּעֲשֵׂרָה.

Translation: Ten who prayed together and after the Prayer Leader finished Kedushah, one of them left, the Prayer Leader may continue to recite Shemona Esrei out loud until the Bracha of Shalom Rav but they may not recite Kaddish unless ten men are present.

This is a Gaonic source that refers to **רַב שְׁלוֹם**. It comes from a group of **תְּשׁוּבוֹת** that include **תְּשׁוּבוֹת** from Gaonim who lived in **אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל** and in **בָּבֶל**. This source leaves several questions open: did the paragraph of **רַב שְׁלוֹם** originate in **אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל** or in **בָּבֶל**? Does the **תְּשׁוּבָה** concern all the **תְּפִילּוֹת** or only some of the **תְּפִילּוֹת**? Are we looking at the source for the practice among **חֲכָמֵי אֲשַׁכְּנֶנּוּ** to recite **רַב שְׁלוֹם** in any **תְּפִלָּה** in which the **כַּהֲנִים** do not perform **בְּרַכַּת כַּהֲנִים**? Or are we looking at a transcription error?

תפלת מנחה DURING נפילת אפים AND תחנון, וידוי OMITTING

Some do not recite וידוי and perform תפלת אפים during מנחה. The primary basis for omitting וידוי and תפלת אפים is that they are acts that are considered to be a רשות, voluntary. That view of וידוי and תפלת אפים is based on the following:

תשובות רב נטרונאי גאון – ברודי (אופק) אורח חיים סימן לז–ורב נטרונאי כתב: נפילת אפים בצבור על פניהם אחר התפלה רשות היא.

Translation: Rav Notrani wrote: falling on one's face while praying with nine other men after reciting Shemona Esrei is optional.

טור's position is quoted by the טור:

טור אורח חיים סימן קלא–ורב נטרונאי כתב נפילת אפים בצבור על פניהם אחר התפלה רשות היא.

This rule became the basis to omit וידוי and תפלת אפים on many days of the year and whenever a שמחה takes place.

A second reason to omit וידוי and תפלת אפים is given as follows:

שו"ת משנה הלכות' חלק ח' סימן כח'–בענין אמירת תחנון במנחה–בדבר שאלתו באמירת תחנון למנחה אי יש לומר, ששמע שיש קפידא שלא לומר תחנון במנחה. הנה בש"ע ארוח חיים סי' קל"א מבואר שיש לומר תחנון במנחה, ומה שנהגו בקצת מקומות שאין אומרים תחנון במנחה הוא שהני מקומות נהגו להתפלל מנחה לאחר השקיעה הראשונה שנהגו כשיטת ר"ת וכחכמים דמתפללין מנחה עד הלילה ולא כרבי יהודה עד פלג המנחה; ועיין ש"ע א"ח סי' רל"ג ובספרינו משנה הלכות ח"ז סי' ל"ב הארכת קצת בזה עיין שם. וכתב המגן אברהם בסי' קל"א סק"ט דאם נמשכה תפלת מנחה עד הלילה אין נופלין על פנים ובא"ר דמשמע מדברי המג"א דגם בין השמשות אין נפילת אפים, ועיין ב"י בשם המהרי"א דנפילת אפים רמז למדת הלילה ואין נופלין על פנים וקרוב לקצץ בנטיעת. והביאו הט"ז סק"ח אלא שכתב דאין לחוש כ"ז שאינו ודאי לילה אלא בין השמשות דלא גרע מלילה אשמורת שהוא קרוב ליום. ועיין מחצית השקל שם ומיהו הפרי מגדים ובן איש חי פ' תשא והכפ החיים פסקו כהמג"א דאפילו בין השמשות אין לומר תחנון וזה טעם המנהג שאין לומר תחנון. ומשום כך די ש בזה הקפדה נראה ודאי דכוונתם אדברי מהרי"א שהוא "קרוב לקצץ בנטיעות" ומיהו פשוט דזה רק אחר השקיעה אבל קודם השקיעה ודאי אין שום טעם שלא לומר ולבטל אמירת תחנה המבואר לאמרה גם במנחה כנלפענ"ד.

1. Rabbi Menashe Klein who was born in Ungvar, Slovakia in 5685 (1925 CE) and who currently lives in Brooklyn, New York.

Translation: You asked: should one recite Tachanun at Tefilas Mincha or is there a valid basis not to do so? The Shulchan Aruch, Orach Chaim, in Siman 131 provides that it is necessary to recite Tachanun at Tefilas Mincha. Nevertheless, some have the custom not to do so. They base their practice on the fact that they recite Tefilas Mincha after sunset. They are following the opinion of Rabbenu Tam and the Sages who held that Tefilas Mincha can be recited until nighttime. They do not follow the opinion of Rabbi Yehudah who held that Tefilas Mincha can be recited only until Plag Mincha. Check in the Shulchan Aruch Orach Chaim Siman 133 and in my book Mishna Halachos 7th Volume Siman 32 in which I discuss the issue at length. The Magen Avrohom wrote in Siman 131 section 9 that if the recital of Tefilas Mincha extends until nighttime, one should not fall on his face. It appears that the Magen Avrohom follows the same rule concerning the time known as Bain Ha'Shemashos. Check the Beis Yosef in the name of the Ar"i that falling down on one's face at night is inappropriate because the night represents G-d's attribute of justice and it is as if one is "nearly cutting down young trees." The Taz refers to this point in Siman 108 but indicates that it is not such a major concern during Bain Ha'Shemashos which is not quite nighttime which is no worse than early morning. Check the Machatzis Ha'Shekel there. But the Pri Megadim and Ben Ish Chai in Parshas Ki Tisa and the Caf Ha'Chayim concluded like the Magen Avrohom that even during the period known as Bain Ha'Shemashos it is inappropriate to recite Tachanun and that is the reason that some do not recite Tachanun at Mincha. It appears that this practice is based out of concern for what the Ar"i said that it is a period in which one is "nearly cutting down young trees." However such a concern only applies to the time that begins after sunset. If one is reciting Tefilas Mincha any time before sunset, there is no reason to omit Tachanun and to allow the complete discontinuance of the recital of Tachanun at Mincha.

In Newsletter Vol. 5, No. 6, we reviewed a similar comment made by the בית יוסף on the issue as to whether one should recite וידוי, תחנון, and תפלת מפילת אפים during תפלת מעריב. It is significant that Rabbi Menashe Klein agrees that the same reasoning may justify not reciting וידוי and תחנון and performing תפלת מפילת אפים during תפלת מנחה when תפלת מנחה is recited after שקיעה but in an important caveat, Rabbi Klein cautions against using that justification as a basis for omitting וידוי and תחנון and performing תפלת מפילת אפים during תפלת מנחה when תפלת מנחה is recited before sunset.

The חיי אדם presents the same reasoning but describes it in different words:

חיי אדם חלק א כלל לג-סעיף ג-אם נמשכה תפלת המנחה עד הלילה, לא יאמר תחנון, דעד חצות תגבורת דינים. אבל באשמורת הבוקר, כיון שהיא אחר חצות, אומרים.

Translation: If the recital of Tefilas Mincha extends to the nighttime, one should not recite Tachanun because the first half of the night is a period in which G-d's attribute of Justice rules. However, in the early morning, like the time at which we recite Selichos during the period of the Yomim Noraim, it is permitted to recite Tachanun because it is after the time considered the first half of the night.

The concept of "תגבורת דינים" has other practical implications:

להבין את התפלה

שו"ת יהווה דעת חלק ד סימן כ-שאלה: האם נכון הדבר מה שיש אומרים, שאסור להסתפר בשעות אחר הצהריים, וכל שכן בלילה, אף על פי שכבר התפלל, מפני שיש קפידא על כך בתורת הסוד? תשובה: בספר חמדת הימים (הלכות ערב שבת פרק ג', דף י"ט ע"ב) כתב, נכון להקדים תספורת שערות הראש לפני חצות היום, ואין לאחר התגלחת עד אחר חצות, אפילו אם התפלל מנחה גדולה, מפני שבאותו זמן הוא עת תגבורת הדינים ביותר, וכמו שאמרו בזוהר הקדוש (פרשת חיי שרה דף קל"ב ע"ב): שבשעת הבוקר מתעוררים חסדים בעולם שנאמר יומם יצוה ה' חסדו, ומשעת מנחה עד חצות לילה מתעוררת מדת הדין הקשה בעולם, ולכן בענין חורבן בית המקדש נאמר, אוי לנו כי פנה יום כי ינטו צללי ערב, פנה היום שהוא מדת החסד, ונטו צללי ערב שהתעוררו הגבורות והדינים בעולם עד שגרמו לחורבן.

Translation: Question: Is it correct what I heard that it is not permitted out of concern for a mystical issue to take a haircut in the afternoon and certainly not at night even if one has already recited all the Tefilos?
Answer: In the book Chemdas Ha'Yamim (Halachos Erev Shabbos, 3rd Chapter, Page 19 side 2) it is written: it is better to take a haircut before the end of the first half of the day and to not delay until after the first half of the day even if one recited Tefilas Mincha at its earliest time because the time after the first half of the day is considered a time in which G-d's attribute of Justice rules as it is written in the Zohar (Parsha Chayei sarah Page 132 side 2): that in the morning G-d's attributes of compassion awake in the world as it is written: Yomam Yitzaveh Hashem Chasdo. From Mincha time forward until half of the night, G-d's attribute of Justice prevails. That is why concerning the destruction of the Beis Hamikdash it is written: Oy Lanu Ki Phanah Yom Ki Yi'Natu Tzalilei Erev; the words: Panah Yom represent G-d's attribute of compassion; Natu Tzalilei Erev represent the awakening of G-d's attribute of Justice which led to the destruction of the Beis Ha'Mikdash.

שו"ת אפרקסתא דעניא חלק ד - עניינים שונים סימן שעב-ג) כ"ת תמה על שנוהגין שלא לנחם אבלים בלילה. ומצא במכ"ע וילקט יוסף שנת עת"ר סי' ק"פ, שכ' שם אולי יש סמך לזה ממ"ש בס' מבע"י הגדול אמרי נועם מאמר ה' פל"ה דענין ניהום אבלים הוא מתוך הדינים לעורר תגבורת רחמים ע"ש, אם כן כיון דלילה הוא שעת תגבורת דינין תקיפין לכן נמנעים מלנחם אבלים בלילה. עכ"ל.

Translation: He was surprised about the custom not to visit mourners at night. He found a source that provided a possible justification. The concept behind comforting mourners is to arouse the forces of compassion. Since the nighttime is a time when G-d's attribute of Justice prevails, some avoid visiting mourners at night since it is not possible to arouse the forces of compassion at such a time.

שו"ת ויען יוסף אורח חיים סימן רי-א) על דבר אשר נתקשית מה ענין תענית בכורים בערב פסח, הלא אדרבה ראוי להיות יום שמחה על נס ההצלה. הנה בזה צריכין אנו לדברי אגדה, דידוע מהמדרש (עיין שמות רבה פכ"א אות ז') דהיה קמרוג על ישראל ביציאת מצרים מה נשתנו אלו מאלו הללו עובדי עבודה זרה וכו' וכפרש"י בפ' בשלח על פסוק (שמות י"ד י"ט) ויסע מלאך הא' וגו' מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה אם להנצל וכו' עיי"ש,

והוצרכו ישראל לתגבורת של מדת הרחמים, וכן היה גם בשעת מכות בכורות, אף שאינו מפורש אבל הוא דבר הלמד מענינו דאמר הכתוב (שם י"ב כ"ז) אשר פסה על בתי בני ישראל וגו' ואת בתינו הציל, מכלל דהיה קטרוג עליהם אם להנצל, דאל"כ לא היה נקרא בשם הצלה, וכל ענין שנעשה לכלל ישראל בימים קדמונים מתעורר כל שנה כידוע מספרים הקדושים, ואולי קודם התעוררות הגאולה שבליל התקדש חג ג"כ יש חשש התעוררות קטרוג כעין שהיה אז, על כן מתענין הבכורים לפעול תגבורת מדת הרחמים כעין שהיה אז להבכורים שלא שלט עליהם מדת הדין, כנלענ"ד. וזהו גם ענין תענית אסתר שקודם פורים שגם על זה יש להקשות כקושייתך ויש לתרץ כעין שכתבתי.

Translation: You asked: why is it customary for the first born to fast on Erev Pesach. Should not the day before Pesach be celebrated as a joyous day since it commemorates the miracle of our redemption? To understand this issue we need to consult with the Aggadab. A well known Midrash (Shemos Rabbah chapter 21, section 7) teaches us that before the exodus from Egypt there were forces in heaven that argued against the redemption of the Jewish People. Those forces expressed the objection that the Jews were as guilty of idol worship as the Egyptians as Rashi explained concerning Shemos 14, verse: 19, on the words: the angel travelled. Rashi said that these words teach us that the Jews were being judged at that moment as to whether they should be saved. The Jews needed G-d's attribute of compassion to prevail. The same happened at the moment that the first born of the Egyptians were killed. We see from the words of the verses that G-d passed over the houses of the Jews. At that moment G-d was being urged not to exclude the Jews from that decree. That explains why the verse includes the word: V'Hi'Tzeil, G-d saved the first born of the Jews. G-d saved them from those who were urging that the Jews be treated equally with the Egyptians. We know that we recall each year what occurred to the Jewish people in the days of old. Before remembering the Great Redemption on Pesach, we have to be concerned that there are still forces in heaven which are questioning the special status of the Jews as they did earlier in history. Therefore the first born fast on Erev Pesach in order to assure that G-d's attribute of compassion prevails over G-d's attribute of justice. This concept also serves to answer the question you may be ready to ask concerning why we fast on the day before Purim.

Query: Although an argument can be made that it is proper to omit נפילת and תחנון, וידוי and תפלת מנהג אפים in מנהג אפים and at other times, is it appropriate that we be seeking to forego an opportunity to put forward personal requests to the רבונו של עולם?